

KASVATUS- JA SIVISTYSLAUTAKUNTA

TOIMINTAKERTOMUS 2023

SIVISTYS

Toimialue

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja Tiina Simons

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	17 851	15 906	15 756	17 410	-2,5 %	109,5 %	110,5 %	1 654
Myyntituotot	11 168	11 609	11 609	11 699	4,7 %	100,8 %	100,8 %	90
Maksutuotot	3 553	3 337	3 337	3 379	-4,9 %	101,3 %	101,3 %	42
Tuet ja avustukset	2 717	542	542	1 943	-28,5 %	358,5 %	358,5 %	1 401
Muut toimintatuotot	412	419	269	389	-5,8 %	92,8 %	144,7 %	120
TOIMINTAKULUT	- 107 650	- 109 570	- 112 705	- 115 888	7,7 %	105,8 %	102,8 %	- 3 183
Henkilöstökulut	- 62 287	- 61 782	- 63 812	- 67 933	9,1 %	110,0 %	106,5 %	- 4 120
Palvelujen ostot	- 15 824	- 15 949	- 16 932	- 17 987	13,7 %	112,8 %	106,2 %	- 1 055
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 4 092	- 4 265	- 4 265	- 4 333	5,9 %	101,6 %	101,6 %	- 68
Avustukset	- 5 483	- 5 626	- 5 626	- 5 024	-8,4 %	89,3 %	89,3 %	601
Muut toimintakulut	- 19 963	- 21 948	- 22 070	- 20 611	3,2 %	93,9 %	93,4 %	1 458
TOIMINTAKATE	- 89 799	- 93 664	- 96 949	- 98 478	9,7 %	105,1 %	101,6 %	- 1 529

S*, toimialueilla toimintakatesitovuus valtuuston nähdessä

Toimialueen lautakunnat ja niiden alaiset palvelualueet

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

Sivistyksen tukipalvelut

Varhaiskasvatus

Oppiminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Kulttuuri

Vapaa-aika

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan sivistyksen toimialue luo pohjan elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle sekä hyvälle elämälle. Toimialue tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia oppimiseen, henkiseen kasvuun, yhdessä oloon, taiteesta nauttimiseen ja tuottamiseen sekä vapaa-aikaan ja liikunnallisiin elämyksiin. Edistämme yhdessä aktiivista elämäntapaa, yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä.

Olellaiset tapahtumat toimialueella

Sivistyksen toimintakulttuurin ja johtamisen vahvistamista sekä laadun ja arvioinnin kehittämistä on tehty yhdessä palvelualueiden kanssa toimialueen esihenkilöiden ja hallinnon yhteisissä kehittämispäivissä. Sivistyksen kärkikunta -indikaattorit ovat valmistuneet kaikilla palvelualueilla. Sivistyksen toimialueella edistettyjen keskeisten strategisten vuositavoitteiden (27) toteutuminen on raportoitu sivistyksen lautakuntien toimintakertomuksen liitteessä. Pääosin tavoitteet on saavutettu ja toimenpiteet on otettu käyttöön suunnitellusti. Osassa toimenpiteitä toiminnan luonteen jatkuvuus vuodesta toiseen tai vuoden aikana tapahtunut toiminnan sopeuttaminen toimintaympäristön muutoksiin ovat vaikuttaneet arvioon heikentävästi.

Verkostotyötä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi on tehty aktiivisesti Keusoten ja sivistyksen verkostoissa, OPPIVA-verkostossa, Keski-Uudenmaan kuntien kasvatus- ja koulutusverkostoissa sekä Kuntaliiton verkostoperuskouluhankkeessa.

Lapsiystävällinen kunta -työn alkukartoituksena syksyllä on valmistunut lasten ja nuorten kuuleminen ja kunnan lapsenoikeustilanteen itsearviointi. Toimintasuunnitelman laatiminen on käynnissä.

Palveluverkkotyö on edennyt suunnitelmallisesti. Monio on avautunut elokuussa. Tuusulanjärven kampuksen, Peltokaaren päiväkodin, Rykmentinpuiston ja Riihikallion kampusten rakentaminen etenivät suunnitellusti aikataulussa. Kesäkuussa Riihikallion koulussa purkutöiden yhteydessä syttyneessä tulipalossa sammutusvesivaurioista kärsinyt Pajatalo saatiin takaisin koulun käyttöön lokakuussa. Lahelan kampuksen hankesuunnitelma on hyväksytty valtuustossa lokakuussa.

Kulttuurin ja varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittämisestä on tehty päätökset syyskuun valtuustossa. Hyökkälään sijoitetaan taiteen ja kulttuurin työ- ja kokoelmatilat ja kohteen hankesuunnittelu on käynnistetty. Etelä-Tuusulan varhaiskasvatuksen verkossa käytetään Rykmentinpuiston kampuksen päiväkotioptio ja päiväkotitoiminta valmistuu samassa aikataulussa muun kampuksen kanssa.

Yhteistä tekemistä palkittiin valtakunnallisesti. Agenda2030-opetusohjelma ja Tuusulan kulttuurikasvatussuunnitelmat palkittiin Tärkeissä töissä -gaalassa. Uudenmaan liitto palkitsi Kivi-kunnat Tuusulan ja Nurmijärven Uusimaa-palkinnolla yhdessä järjestetystä Aleksis Kivi -merkkivuodesta, jota vietettiin mielen hyvinvoinnin ja mielenterveyden teemalla vuonna 2022. Halosenniemen museo äänestettiin Suomen hurmaavimmaksi taiteilijakotimuseoksi. Päiväkotitoiminta Martta Wendelin sai sekä kansainvälisen New European Bauhaus -puuarkkitehtuuripalkinnon että Arkkitehtuurin Finlandia-palkinnon. Monio pokkasi Vuoden Puupalkinnon puuteknisten ratkaisujen edistyksellisestä yhdistämisestä.

Varhaiskasvatuksen palvelutarpeen kasvu on ollut huomattavaa. Kunnallisten varhaiskasvatuspaikkojen määrää lisättiin vuoden 2023 aikana 133 laskennallista paikkaa, ja uusia vakansseja perustettiin 22. Palveluissa oli vuoden lopussa 1558 lasta. Näistä alle 3-vuotiaiden lasten osuus on kasvanut sadalla lapsella. Tuusulalaisista 1-3-vuotiaista lapsista on 65% varhaiskasvatuspalveluissa, kun tähän asti luku on ollut selvästi alle 60%. Varhaiskasvatuksen palveluseteli otettiin käyttöön 1.8.2023.

Oppimisen palvelualueella koulutyön aloitti elokuussa n. 5100 oppilasta, josta 470 oli 1. vuosiluokan oppilaita. Muuttovoitto kuntaan on pitänyt oppilasmäärän laskun odotettua pienempänä. Lukuvuoden 2023-2024 alkaessa kaikki Tuusulan perusopetuksen koulut ovat mukana kouluyhteisöä kehittävässä Prokoulu -toiminnassa. Alueellisessa sitouttavan kouluyhteistyön hankkeessa valmistui alueellisesti tuotetut Koulupoissaolon puuttumisen mallin ja Kouluvalmentajan käsikirja.

Tuusulan Opisto ja Tuusulan kuvataidekoulu siirtyivät oppimisen palvelualueelta kulttuurin palvelualueelle 1.4.2023. Tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä kulttuuritoimen kanssa.

Vapaa-aikapalveluissa Tuusulanjärven talviulkoilureittien kävijämäärät olivat korkeat. Viikonloppuisin päiväkotaiset kävijämäärät olivat tuhansia, vilkkaimpina päivinä yli 10 000. Matkaluistelurataa pidettiin yhtäjaksoisesti auki yli 2 kuukautta. Kaksi kunnan neljästä talviuintipaikasta avattiin toimintavuonna. Uimahallin kävijämäärät ovat kasvaneet vuodessa 22 %, koko vuodessa kävijöitä reilu 200 000. Urheilukeskuksen monitoimihallin urakkasopimus allekirjoitettiin. Nuorisotyön monimuotoisia palveluita kehitettiin ja lisättiin kohtaamistoiminnassa, ja jalkautumista tehtiin jokaisessa kuntakeskuksessa.

Kulttuurin palvelualueella Lukio ja kulttuuritalo Monion valmistumisen myötä Tuusulan Opisto ja kuvataidekoulu saivat uudet toimintatilat ja Etelä-Tuusulan esitys- ja galleriatilat kohentuivat merkittävästi. Toteutuneiden kurssien määrä kasvoi 3 % ja opiskelijamäärä 16%. Museoissa kävi vuoden aikana 13 000 vierailijaa, kirjaston kävijämäärä nousi 12 %, päivässä kävijöitä oli jopa 1000. Valtaosa tapahtumista oli loppuunmyytyjä. Keväällä otettiin käyttöön Kaikukortti, jolla mahdollistetaan haastavassa taloudellisessa tilanteessa olevien henkilöiden mahdollisuus kokea ja harrastaa kulttuuria. Toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen alkoi.

Avustuksien ja kolmannen sektorin kokonaisuuden suunnitelma valmistui ja se otettiin käyttöön 2024 alusta lukien.

Ruokapalveluiden vastuullisuussuunnitelma valmistui. Ruokakasvatuksessa yhteistyö päiväkotien ja koulujen kanssa on edennyt mm. kouluruokaryhmissä. Toimintaympäristössä tapahtui kasvua, kun alkuvuodesta avautuivat Neitoperhon ja Rykmentintien päiväkodit. Monion keittiö ja kahvila asiakastiloineen on otettu käyttöön elokuussa 2023. Päiväkoti- ja kouluruokailun lisäksi kesällä Tuusulan kunta järjesti puistoruokailua kaikissa kuntakeskuksissaan.

Talouden toteutuminen

Sivistyksen toimialueen talous ylitti talousarvion 1,5 milj. euroa. Sitovan toimintakatteen toteuma oli 101,6. % talousarviosta, 98,5 milj. euroa. (v2022 89,8 milj. euroa). Toimintatuottoja kertyi 17,4 milj. euroa, mikä oli 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Kehittämishankkeisiin saatuja valtion erityisavustuksia toteutui n. 1,5 milj. euroa. Toimintakulut olivat 115,9 milj. euroa, mikä oli 3,2 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän.

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan osalta toimintakate ylittyi 1,6 milj euroa. Toimintatuottoja kertyi 1,5 milj euroa enemmän ja toimintakulut ylittivät talousarvion 3,1 milj. euroa. Toimintakatteen ylitys johtui pääasiallisesti henkilöstökuluista. Syyskuun osavuositarkastuksessa varattiin liian vähän (1,1 milj. euroa) lisämäärärahaa varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen ylitykseen. Varhaiskasvatuksen palvelutarve oli loppuvuodesta ennakoitua suurempi ja henkilöstökulut ennakoitua suuremmat 0,6 milj. euroa. Säästöä ei syntynyt arvioidun mukaisesti toimialueen muilta palvelualueilta. Vuoden lopussa työttömyysvakuutusmaksun oikaisu tammikuussa 2024 vaikutti henkilöstökuluihin n. 0,3 milj. euroa. Lomapalkkavelan määrä 0,6 milj. euroa oli arvioitua suurempi tilinpäätöksessä.

Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunnan osalta toimintakate toteutui talousarvion mukaisesti.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä koko sivistyksen toimialueella

Väestön ja yhteiskunnan muutokset vaikuttavat sivistyspalveluihin

Väestörakenne on muutoksessa, ja sen vaikutukset ovat globaaleja, valtakunnallisia ja paikallisia. Syntyvyyden lasku, väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen vaikuttavat tulevaisuuden kunnan talouteen, palveluihin ja elinvoimaan. Tuusulan nopea väestönkasvu tuo uusia asukkaita kuntaan, mutta tulomuutolla ei välttämättä pystytä korjaamaan vähäistä syntyvyyttä.

Kunnassa on ennakoitava palveluiden määrää, niihin tarvittavaa rahoitusta ja henkilöstön saatavuutta. Työvoiman saatavuuteen tarvitaan onnistunutta rekrytointia ja koulutuksellista yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Osaamista tulee kehittää suhteessa väestömuutoksiin, esimerkiksi monikielistymisen ja -kulttuuristumisen mukaisesti.

Väestönkasvua seuraamalla ja perheiden palvelutarpeen arvioinnilla ennakoimme varhaiskasvatuksen tarvetta. Peruopetuksessa varaudumme oppilasmäärän laskuun sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ikäluokkien pienenemisen. Ikärakenteen muutokseen, erityisesti väestön ikääntymiseen, vastaamme kehittyvillä vapaa-ajan ja kulttuurin palveluilla. Kulttuuritarjonta, Tuusulan Opiston monipuoliset kurssit ja terveysliikunnan laajat mahdollisuudet luovat pohjaa kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnille.

Kestävät ratkaisut ovat edellytys elinvoimaisille sivistyspalveluille

Sivistys luo edellytyksiä talouden kasvulle ja kunnan vetovoimalle. Sivistyspalvelut muodostavat suurimman osan kunnan palveluista. Niiden rahoitukseen vaikuttavat lakimuutokset, jotka karsivat kunnan saamia peruspalveluiden valtionosuuksia ja vaikuttavat osaltaan kuntatalouden tasapainoon. Sivistyspalveluiden

tulevaisuus tulee turvata entistä enemmän kunnan omalla rahoituksella, sillä valtion rahoitusosuus kunnan peruspalveluissa on jatkossa alle 20%.

Yhteiskunnan murrokset tarkoittavat myös muutoksia koulutuksen ja muiden sivistyspalveluiden tavoitteisiin ja tarkoitukseen. Valtakunnallinen peruskoulun tulevaisuustyön fokuksessa ovat työn, talouden ja osaamistason muutokset. Heikentyneet oppimistulokset ja osaamiserojen kasvu kertovat taitojen ja hyvinvoinnin eriytymisestä myös lapsissa ja nuorissa. Kehityskulkuun voidaan vaikuttaa panostamalla verkostoina laajempiin kokonaisuuksiin.

Palveluverkon tarkastelu on kestäväen tulevaisuuden kannalta välttämätöntä. Uudet kampukset mahdollistavat sosiaalisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamista. Kampuksilla on tarjolla monipuolisia kasvun, oppimisen, kulttuurin, vapaa-ajan ja hyvinvoinnin palveluita alueen asukkaille.

Digitalisaation kehittämisellä voidaan vastata palveluiden saatavuuteen. Kohtaavien palveluiden ja digipalveluiden tasapaino on tärkeää, ja toimivilla digipalveluilla on mahdollista saada työaikaa lähipalveluiden tuottamiselle.

Luottamus ja osallisuus luovat mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin

Sivistyspalvelut luovat kunnan hyvinvointityön perustan. Yhteistyö hyvinvointialueen kansatuusulalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja edistämiseksi on keskeistä. Hyvinvointialueen riittävät palvelut ovat tärkeitä kunnan asukkaille. Alueellista ja seudullista yhteistyötä on kehitettävä laadukkaiden palveluiden tuottamiseksi tulevaisuudessa.

Lapsiystävällinen kunta - työn jalkauttaminen vakiinnuttaa lapsen edun ensisijaisuuden ja lasten oikeuksien edistämisen osaksi kunnan hyvinvointityön ja päätöksenteon rakenteita. Lasten ja nuorten tietämys omasta arjestaan ja lapsivaikutusten arviointi vaikuttavat kunnan päätöksentekoon ja kunnan kehittämiseen.

KASVATUS- JA SIVISTYSLAUTAKUNTA

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	16 585	14 678	14 678	16 138	-2,7 %	109,9 %	109,9 %	1 460
TOIMINTAKULUT	- 98 361	- 100 287	- 103 113	- 106 194	8,0 %	105,9 %	103,0 %	- 3 081
TOIMINTAKATE	- 81 776	- 85 609	- 88 436	- 90 056	10,1 %	105,2 %	101,8 %	- 1 620

Johdanto

Käyttösuunnitelma valmistellaan osana vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua. Se tarkoittaa ja toimeenpanee Tuusulan kunnan strategiaa, pormestariohjelmää, valtuustokauden tavoitetta toteuttavia vuositavoitteita sekä talousarviota. Käyttösuunnitelma sisältää lautakunnan alaista toimintaa ohjaavat strategiset tavoitteet ja linjaukset, toiminnan painopisteet, riskiarvion, keskeiset indikaattorit, investoinnit ja henkilöstösuunnitelman. Käyttösuunnitelman toteutumisesta raportoidaan lautakunnalle maaliskuun, kesäkuun, syyskuun ja vuoden lopun tilanteesta.

Palvelualueet ja palveluyksiköt

Sivistyksen tukipalvelut

- Toimialueen kehittäminen ja hallinto
- Ruokapalvelut

Varhaiskasvatus

- Kunnallinen varhaiskasvatus
- Esiopetus
- Yksityinen varhaiskasvatus

Oppiminen

- Perusopetus
- Kasvun ja oppimisen tuki
- Lukio
- Tuusulan Opisto ja taiteen perusopetus 31.3.2023 asti

Sivistyksen tukipalvelut

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja Tiina Simons

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	6 082	6 177	6 177	6 189	1,8 %	100,2 %	100,2 %	12
TOIMINTAKULUT	- 5 573	- 5 936	- 5 986	- 5 893	5,7 %	99,3 %	98,4 %	93
TOIMINTAKATE	508	241	191	296	-41,7 %	122,8 %	155,4 %	106

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Toimialueen kehittäminen ja hallinto

Ruokapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Sivistyksen toimialueen hallinnon tehtävä on arvioida ja seurata toimialansa palveluiden laatua, vaikuttavuutta ja toiminnan tuloksellisuutta sekä tukea palvelualueiden tavoitteiden toteutumista.

Ruokapalvelut tuottavat palveluita koulu- ja varhaiskasvatyüksiköille. Rykmentinpuiston keskuskeittiö sijaitsee Hyrylässä, keskuskeittiöllä valmistetaan valtaosa tuusulalaisten koulujen ja päiväkotien ruoasta.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Sivistyksen toimintakulttuurin ja johtamisen vahvistamista sekä laadun ja arvioinnin kehittämistä on tehty yhdessä toimialueen esihenkilöiden ja hallinnon yhteisissä kehittämisaaumuissa. Vuoden aikana on tehty toimintaympäristön analyysi talousarviota 2024 varten, käsitelty hallitusohjelman sivistyspalveluita koskevia tavoitteita sekä valittu sivistyksen kärkikunta -indikaattorit kaikilla palvelualueilla.

Ruokapalvelut

Ruokapalveluyksikkö tuottaa ateriapalveluja kaikkiin kunnan kouluihin ja päiväkoteihin myöskin puistoruokailuun, kerhotoimintaan ja kunnan henkilöstöravintolaan sekä tilaustarjoiluun. Tammi-joulukuussa tuotettiin 1 900 935 suoritetta, joka oli 89 % koko vuoden arvioidusta suoritelmäärästä.

Talouden toteutuminen

Sivistyksen tukipalveluiden talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 6,2 milj. euroa ja toimintakulut olivat 5,9 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 0,3 milj. euroa (mta 0,2 milj. euroa 155,4%).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sivistyspalvelut muodostavat pääosan kunnan palveluista. Hallitusohjelma ja valtakunnalliset lakimuutokset vaikuttavat sivistyksen palveluihin, ja uusiin velvoitteisiin on kyettävä vastaamaan niin rahoituksen kuin toimintatapojen muutosten kautta. Keskeisimpiä sivistyspalveluihin vaikuttavia muutoksia ovat: varhaiskasvatuksen henkilöstökelpoisuudet (2030), perusopetuksen kokonaisuudistus, oppimisen tuen kokonaisuudistus, valtionosuusjärjestelmän uudistus sekä toisen asteen maksuttomuus ja oppivelvollisuuden tuomat muutokset myös jatkossa.

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan hallitusohjelman mukaisen kouluruuan kehittämisohjelman peruskoulussa ja toisella asteella. Ruokapalvelut huolehtivat, että ohjelman kehittämis ehdotuksia viedään käytäntöön ja kouluruokailuun liittyvä yhteistyö vahvistuu.

Kehittäminen ja hallinto

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja Tiina Simons

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	2			1	-38,4 %			1
TOIMINTAKULUT	- 543	- 556	- 561	- 571	5,2 %	102,6 %	101,8 %	- 10
TOIMINTAKATE	- 540	- 556	- 561	- 569	5,4 %	102,3 %	101,5 %	- 8

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Sivistyksen toimialueen hallinnon tehtävä on arvioida ja seurata toimialueensa palveluiden laatua, vaikuttavuutta ja toiminnan tuloksellisuutta sekä tukea palvelualueiden tavoitteiden toteutumista.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Sivistyksen toimintakulttuuri, johtaminen, laatu ja arviointi

Sivistyksen toimintakulttuurin ja johtamisen vahvistamista sekä laadun ja arvioinnin kehittämistä on tehty yhdessä palvelualueiden kanssa toimialueen esihenkilöiden ja hallinnon yhteisissä kehittämisaaamuissa. Vuoden aikana on tehty toimintaympäristön analyysi talousarviota 2024 varten, käsitelty hallitusohjelman sivistyspalveluita koskevia tavoitteita, valittu sivistyksen kärkikunta -indikaattorit kaikilla palvelualueilla ja käyty palvelualueerajat ylittävää dialogia toimintakulttuurin kehittämiseksi.

Tuusulan kunta osallistui näytteilleasettajana valtakunnallisille opetus- ja kasvatustalouden Educa-messuille edistäen Tuusulan vetovoimaisuutta kasvatustalouden ja koulutusalan kuntatyönantajana.

OPPIVA-verkostossa Tuusulan kunta on osallistunut perusopetuksen uudistusta koskevan kannanoton laatimiseen ja tulevaisuustyöhön pyrkien vaikuttamaan koulutuspoliittisiin linjauksiin. Kuntaliiton Verkostoperuskoulu –hankkeessa on kehitetty Tuusulan ruotsinkielistä varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Valtakunnallisiin Hyvinvointiareena – ja Sivistyksen neuvottelupäivät -tapahtumiin osallistuttiin. Dialogista toimintatapaa edistettiin toimimalla aktiivisena keskustelunjärjestäjänä ja ohjausryhmän jäsenenä valtakunnallisissa Kansallisissa dialogeissa. Kunnasta osallistuttiin Ylen ja Erätauko-säätiön Hyvin sanottu -keskustelufestivaaleille.

Toimialueelta osallistuttiin maaliskuun lopussa Lontoossa Euroopan suurimmille opetusteknologian BETT-messuille yhteistyössä valtakunnallisen OPPIVA-verkoston kanssa. OPPIVA-verkoston Nordic BETT-tapahtumassa verkostoiduttiin pohjoismaisten toimijoiden kanssa. Messuilla tutustuttiin opetusteknologian uusimpaan tarjontaan ja osallistuimme koulutusalan luennoille.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisessä olemme toimineet LANUPE-ryhmässä ja HYTE-ryhmässä. Olemme olleet mukana laatimassa hyvinvointialueen perhekeskuksen toimintasuunnitelmaa. Lakisääteiset LANUPEn ja oppilashuollon yhteistyöryhmät hyvinvointialueen kanssa ovat kokoontuneet säännöllisesti. Kouluterveyskyselyn 2023 kuntakohtaisia tuloksia on käsitelty yksiköissä, Tuusulan lasten ja nuorten monialainen hyvinvointiseminaarissa, lautakuntien iltakoulussa ja LAPE-neuvostossa.

Lapsiystävällinen kunta -työssä alkukartoituksena on valmistunut lasten ja nuorten kuuleminen ja kunnan lapsenoikeustilanteen itsearviointi. Toimintasuunnitelman laatiminen on käynnissä. Lapsiystävällinen kunta – verkkosivut on avattu ja työntekijöille suunnattu Kaiku-sivusto on käytössä. Lasten oikeuksien viikon toteutus kokosi kunnan eri toimialueet ja järjestötoimijat laajasti yhteen.

Palveluverkko ja terveet ja turvalliset oppimisympäristöt

Palveluverkkotyö on edennyt suunnitelmallisesti. Monio on avautunut elokuussa, ja talossa on ollut vilkasta toimintaa kaikilla käyttäjäryhmillä. Monion toimintakulttuuria luodaan edelleen aktiivisesti eri toimijoiden yhteistyössä.

Tuusulanjärven kampuksen ja Peltokaaren päiväkodin rakentaminen etenivät aikataulussa kohti avautumista elokuussa 2024. Rykmentinpuiston ja Riihikallion kampusten rakentaminen etenivät suunnitellusti aikataulussa toiminnan käynnistämiseksi elokuussa 2025. Kesäkuussa Riihikallion koulussa purkutöiden yhteydessä syttyneessä tulipalossa vaurioitui 1960-luvulla käyttöön otetun kaksikerroksisen rakennusosan katto. Sammutusvesivaurioista kärsinyt Pajatalo saatiin takaisin koulun käyttöön lokakuussa. Lahelan kampuksen hankesuunnitelma on hyväksytty valtuustossa lokakuussa.

Kulttuurin ja varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittämisestä on tehty päätökset syyskuun valtuustossa. Valtuusto päätöksellä Hyökkälään sijoitetaan taiteen ja kulttuurin työ- ja kokoelmatilat, ja kohteen hankesuunnittelu on käynnistetty. Etelä-Tuusulan varhaiskasvatuksen verkossa käytetään Rykmentinpuiston kampuksen päiväkotioptio, ja päiväkotitoimitus valmistuu samassa aikataulussa muun kampuksen kanssa.

Palveluverkon laadun seuraamiseksi varhaiskasvatuksen ja oppimisen palvelualueiden henkilöstölle ja vuosiluokkien 2, 4, 6 ja 8 oppilaille toteutettiin maaliskuussa Tilat ja toimintakulttuuri –kysely, jonka tuloksia hyödynnetään yksiköiden kasvu- ja oppimisympäristöjen kehittämisessä.

Terveiden ja turvallisten oppimis- ja työympäristöjen varmistamiseksi sekä sisäilmaongelmariskien pienentämiseksi teimme aktiivisesti yhteistyötä Kasvun ja ympäristön toimialueen kanssa. Kohdekohtaiset työryhmät ja kuntakohtainen työryhmä ovat kokoontuneet säännöllisesti. Sovittuja sisäilmakorjauksia on toteutettu suunnitelmien mukaisesti.

AVUSTUKSET	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Taito käsityö- ja muotoilukoulu	17 085	17 085	17 085	17 085	17 085
Hyrylän taitokeskus, Taito Etelä-Suomi ry	14 110	14 110	14 110	14 110	14 110
Jokelan kansalaisopisto	45 645	45 645	45 645	45 645	45 645

Talouden toteutuminen

Hallinnon talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintamenot olivat 0,6 milj. euroa (mta 0,6 milj. euroa).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Työhyvinvoinnin johtaminen, toiminnan laadun ja arvioinnin seuraaminen ja kehittäminen sekä tiedolla johtaminen ovat sivistyksen toimialueen hallinnon keskiössä tulevina vuosina. Sivistyksen palveluverkon edistyminen on keskeistä palveluiden laadun takaamiseksi.

Sivistyspalvelut muodostavat pääosan kunnan palveluista. Hallitusohjelma ja valtakunnalliset lakimuutokset vaikuttavat sivistyksen palveluihin, ja uusiin velvoitteisiin on kyettävä vastaamaan niin rahoituksen kuin toimintatapojen muutosten kautta. Keskeisimpiä sivistyspalveluihin vaikuttavia muutoksia ovat: varhaiskasvatuksen henkilöstökelpoisuudet (2030), perusopetuksen kokonaisuudistus, oppimisen tuen kokonaisuudistus, valtionosuusjärjestelmän uudistus sekä toisen asteen maksuttomuus ja oppivelvollisuuden tuomat muutokset myös jatkossa.

Sivistyskunnan mahdollisuuksiin panostaminen edellyttää toimialueen hallinnon yhteistyötä,

kumppanuuksia, verkostoitumista ja toimivia rakenteita ja hyvää johtamista. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa lasten, nuorten, perheiden ja kaiken ikäisten tuusulalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja edistämiseksi on keskeistä.

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan hallitusohjelman mukaisen kouluruuan kehittämissuunnitelman peruskoulussa ja toisella asteella. Ruokapalvelut huolehtivat, että ohjelman kehittämissuunnitelmia viedään käytäntöön ja kouluruokailuun liittyvä yhteistyö vahvistuu.

Ruokapalvelut

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Ruokapalvelupäällikkö Kirsi Hanski

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	6 079	6 177	6 177	6 188	1,8 %	100,2 %	100,2 %	11
TOIMINTAKULUT	- 5 031	- 5 379	- 5 426	- 5 322	5,8 %	98,9 %	98,1 %	103
TOIMINTAKATE	1 049	798	751	865	-17,5 %	108,5 %	115,2 %	114

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Ruokapalvelut tuottavat aterioita lasten, nuorten ja henkilöstön tarpeisiin sekä kokouksiin ja vierastarjoiluun. Ruokapalveluiden toimintaa ohjaa voimakkaasti vastuullisuus. Vastuullisuuden lisäksi asiakkaan tarpeiden huomiointi ja asiakkaan osallistaminen ovat tärkeitä kehittämisen pilareita. Ruokapalveluiden tuottamien palveluiden ovat joustavia, jotta asiakkaan tarpeet voidaan huomioida riittävällä tasolla. Ruokapalvelut varautuvat aktiivisesti myös toimialueella ja toimintaympäristössä oleviin muutoksiin.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Ruokapalveluyksikkö tuottaa ateriapalveluja kaikkiin kunnan kouluun ja päiväkoteihin myöskin puistoruokailuun, kerhotoimintaan ja kunnan henkilöstöravintolaan sekä tilaustarjoiluun. Aterioiden määräksi oli arvioitu 2 141 960 suoritetta vuoden 2023 aikana. Tammi-joulukuussa tuotettiin 1 900 935 suoritetta, joka oli 89 % koko vuoden arvioidusta suoritelmäärästä.

EkoTeko - ruokaa myytiin verkkokaupan ja Halosen Bistron kautta vuoden 2023 aikana 2207 annosta. Yksi annos EkoTeko -ruokaa sisältää 500 g ylijäämäruokaa noudettuna omaan rasiaan Ruokapalveluiden toimipisteistä. Ruokahävikin osalta tämä tarkoittaa 1104 kg ruokaa. Ikäihmisten ruokailut jatkuivat kouluilla ja vuoden 2023 aikana niissä nautittiin 11 094 ateriala. Ruokahävikin osalta tämä tarkoittaa 4 438 kg ruokaa.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2023 inflaatio oli 6,3 %. Inflaation nousu näkyi ruokapalveluiden keskeisesti käyttämien raaka-aineiden hintojen nousuna. Hintojen nousu vaihteli tuoteryhmittäin 8–11 %.

RUOKAPALVELUT TOIMINNALLISET TAVOITTEET €/ ATERIASUORITTEET	TAVOITETASO	TOT 1-3	TOT 1-6	TOT 1-9	TOT 1-12/2023
Elintarvikkeet	0,82 €	0,87 €	0,88 €	0,93 €	0,86 €
Henkilöstö	1,27 €	1,15 €	1,45 €	1,49 €	1,35 €
Vuokrat	0,25 €	0,26 €	0,30 €	0,36 €	0,37 €
Kuljetukset	0,05 €	0,05 €	0,06 €	0,06 €	0,05 €
Siivousaineet	0,02 €	0,03 €	0,02 €	0,03 €	0,03 €
YHTEENSÄ					2,66 €

Toimintaympäristössä tapahtui kasvua, kun alkuvuodesta avautuivat Neitoperhon ja Rykmentintien päiväkodit. Kalliomaan koulu on muuttanut Järvenpään kesäkuun alussa. Ruokapalvelut aloittivat koululle ruokatoimitukset elokuussa. Monio keittiö ja kahvila asiakastiloineen on otettu käyttöön elokuussa. Monion käynnistys onnistui hyvin, vain pieniä puutteita ja vikoja on havaittu.

Kouluruokaryhmien toimintaa laajennettiin oman koulun ruokailun tarkastelusta ruokapalveluiden vastuullisen toiminnan tarkasteluun ja arviointiin. Varhaiskasvatuksen kanssa sovittiin vastuullisuuden käytännöistä ja perustettiin ruokakasvatusryhmä. Ruokakasvatusryhmä tekee toimintasuunnitelman ja julkaisee tiedotteita. Ruokakasvatus auttaa hahmottamaan ruuan kulttuurisia, sosiaalisia ja taloudellisia merkityksiä. Se auttaa ymmärtämään ruuan reittejä pellolta pöytään sekä herättämään keskustelua ruuan eettisistä ja ympäristöllisistä vaikutuksista. Se avulla ymmärretään kuluttajuuteen liittyvää vastuuta ja mahdollisuuksia. Ruokailon löytyminen on myös tärkeää. Jotta ruokakasvatus ja ruokailo toteutuisi tarkoituksenmukaisesti.

Kesällä Tuusulan kunta järjesti puistoruokailua kaikissa kuntakeskuksissaan. Ruokapalvelut olivat vastuussa ruoan suunnittelusta, valmistamisesta ja toimittamisesta puistoruokailuun. Puistoruokailuihin osallistuttiin kesän aikana yli 8391 kertaa; kesäkuussa 4759 kertaa ja heinäkuussa 3632 kertaa. Ylituotannolta ei välttytty, sillä sitä oli aukiolopäivinä n. 70 annosta ja koko kesän osalta 2847 annosta.

Kesän kerhotoimintaa oli Riihikallion, Hyökkälän, Mikkolan, Kellokosken, Lepolan ja Vaunukankaan kouluilla. Kesäkerhoille tarjottiin lounaat sekä välipalat. Kerhoihin valmistettiin 2634 suoritetta kesäkuun aikana.

Taideleirejä järjestettiin kesäkuussa Notkokuistossa, Kellokosken koululla ja Kirkonkylällä. Taideleiriläisille tarjottiin yhteensä 216 suoritetta.

Toukokuussa tarjottiin koulujen retkillä oppilaille retkieväitä korvaamaan normaali koululounas. Retkieväitä tarjottiin 3302 oppilaalle eli 65 %:lle perusopetuksen asiakkaista.

Prosessien kehitys on Leanin mukainen jatkuvan parantamisen malli keskuskeittiössä. Tätä mallia laajennetaan koko ruokapalveluihin. Operatiivisen työjohdon työdialogia on lisätty, mikä on tehostanut työnjohtamista sekä työn tehokkuutta.

Uuden tuotannonohjausjärjestelmän käyttöönotto ruokatuotteiden, erityisruokavalioiden sekä välitystavaroiden osalta on toiminnassa. Tuotannonohjausjärjestelmän hävikkiosio otettiin käyttöön tammikuussa. Tuotannonohjausjärjestelmään on lisäksi alkuvuoden aikana rakennettu Catering-tilaus osio, jonka kautta kahvitustilaukset sekä retkievästilausvälitykset välittyvät keskuskeittiölle. Catering-tilaus osio on otettu käyttöön elokuussa. Uudistus on tuonut muutoksia tilausprosesseihin sekä sisäisen laskuttamisen prosesseihin ruokapalveluissa. Valtaosa (yli 95 %) kunnan sisäisistä tarjoilutilauksista sekä koulujen ja päiväkotien retkievästilauksista tulee sähköisen järjestelmän kautta.

Maaliskuussa tuotantokeittiöllä vieraili kouluruokailuryhmäläisiä 9 koululta. Yhteensä oppilaita oli yli 100 ja oppilaiden kanssa tuotantokeittiöön kävi tutustumassa opettajia ja rehtoreita. Tuotantokeittiön kierroksella tutustuttiin Tuusulan tapaan valmistaa kouluruokaa.

Ruokapalveluiden omavalvonta päivitettiin kevään aikana ja toukokuussa pidettiin koko henkilökunnalle koulutus aiheesta.

Investoinnit eivät ole edenneet suunnitellusti, koska Riihikallion tulipalosta aiheutuneiden väistötilojen suunnittelu ja toteutus ovat olleet etusijalla.

Ruokapalveluissa järjestettiin erilaisia koulutuksia 12 kertaa ja osallistujia oli yhteensä 305.

Talouden toteutuminen

Ruokapalveluiden talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 6,2 milj. euroa, toimintakulut olivat 5,3 milj. euroa. Toimintakate oli 0,9 milj. euroa (mta 0,8 milj. euroa, tot 115,2%).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan hallitusohjelman mukaisen kouluruuan kehittämisohjelman. Ohjelma kattaa peruskoulun ja toisen asteen kouluruokailuun liittyvät teemat. Sen keskeinen tavoite on lisätä kouluruuan arvostusta ja kouluruokailuun osallistumista sekä kehittää kouluruokailuun liittyviä käytäntöjä. Ruokapalvelut huolehtivat, että ohjelman kehittämis ehdotuksia viedään käytäntöön ja kouluruokailuun liittyvä yhteistyö vahvistuu.

Suomen harrastamisen mallin mukaisesti Tuusulassa on otettu käyttöön Tuusula malli. Ruokapalveluissa varaudutaan siihen, että vuonna 2024 harrastamisen mallin myötä otetaan kouluilla käyttöön maksuton välipala kaikille, jotka harrastavat koulupäivän yhteydessä. Muutokseen varaudutaan luomalla suunnitelma tarjottavista välipaloista ja välipalakäytänteistä. Kustannusvaikutuksia huomioidaan vuoden 2024 talousarvioon.

Varhaiskasvatus

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Vänni

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	2 863	1 968	1 968	2 422	-15,4 %	123,1 %	123,1 %	454
TOIMINTAKULUT	- 29 630	- 30 336	- 32 704	- 34 692	17,1 %	114,4 %	106,1 %	- 1 988
TOIMINTAKATE	- 26 767	- 28 368	- 30 736	- 32 270	20,6 %	113,8 %	105,0 %	- 1 534

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kunnallinen varhaiskasvatus

Esiopetus

Yksityinen varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yksi varhaiskasvatuksen keskeisimmistä tavoitteista on lasten hyvinvoinnin tukeminen. Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään huomiota lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja kokopäiväpedagogiseen toimintaan oppimiskokemusten toteuttamisessa. Hyvinvointi tukee kasvua ja oppimista ja ne lisäävät hyvinvointia. Tärkeää on kehittää varhaiskasvatuksen laatua, arviointia ja johtamista.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Päivitetyn vasun mukainen pedagoginen kehittäminen ja johtaminen

Varhaiskasvatuksen kuntatasoisen arvioinnin ja kehittämisen pohjana toimivat toteutettavan observoinnin tulokset. Kauden 2023-24 pedagogiset painopisteet ovat kokopäiväpedagogiikka, jossa erityisesti ruokakasvatus ja luontopedagogiikka sekä lapsen osallisuus vertaisryhmässä ja siinä erityisesti leikki.

Johtamisen laadun arviointi ja kehittäminen hankerahoituksella

Varhaiskasvatuksen laatuun ja arviointiin liittyvä vuosikello ja laadun arvioinnin käsikirja ovat valmistuneet. Varhaiskasvatuksen hallinnon ja johtamisrakenteiden uudistamista ja kehittämistä on tehty yhteistyössä päiväkodin johtajien kanssa.

Varhaiskasvatuslain muutokset lapsen tukeen

1.8.2022 voimaan tulleen Varhaiskasvatuslain mukaisesti lapsen tuen tarpeen niin vaatiessa lapselle tehdään hallinnollinen päätös lapselle osoitetusta tehostetusta tai erityisestä tuesta tai yleisessä tuessa annettavasta tukipalvelusta. 31.12.2023 varhaiskasvatuksessa 104 lapsella oli edellä mainittu hallinnollinen päätös. Varhaiskasvatukselle palkattiin asiantuntija tuettuun varhaiskasvatukseen 1.9.2023.

Lapsen tuen kehittäminen toiminnassa

Kaksi avustajan tehtävää muutettiin taidepedagogeiksi 1.8.23 alkaen.

Ympäristökasvatussuunnitelma toiminnan kehittämisen

suunnitelma on otettu hyvin vastaan yksiköissä ja sitä toteutetaan yksikön tarpeista ja tavoitteista lähtien.

Jokelan alueelle perustettiin Metsäryhmä Kolsa-Lepolan yksikköön

Palveluverkkohankkeiden edistäminen varhaiskasvatuksessa on ollut keskeistä. Peltokaaren päiväkotia, Tuusulanjärven päiväkotia, Rykmentinpuiston päiväkotia ja Lahelan kampuksen hankesuunnitelma ovat edistäneet varhaiskasvatuksen kohteita.

Päiväkoti Martta Wendelinin toiminnan käynnistyminen

Martassa käynnistyi syksyllä 2023 toinen toimintakausi. Päiväkoti Martta Wendelinin toiminnassa on keskitytty luomaan pohja pedagogiselle toiminnalle, arjen käytänteille ja työyhteisön yhteistyölle.

Etelä-Tuusulassa kunnallisten varhaiskasvatuspaikkojen määrää kasvatettiin vuoden 2023 aikana

Kunnallisen varhaiskasvatuksen paikkatilanne oli uusien yksiköiden avaamisesta huolimatta haastava. Palveluissa oli maaliskuun lopussa 1600 lasta, joka oli 200 lasta enemmän kuin edeltävinä vuosina vastaavaan aikaan. *Perhevapaaudistuksen vaikutukset varhaiskasvatuksen aloittamisikään ja varhaiskasvatuspaikkojen käyttöön* Tuusulalaisista 1-3-vuotiasta lapsista on 65% varhaiskasvatuspalveluissa, kun tähän asti luku on ollut selvästi alle 60%. Varhaiskasvatuksessa valmistaudutaan vuoden vaihteessa hakevien lasten vastaanottamiseen nykyisiin yksiköihin. Palveluissa oli joulukuun lopussa 1558 lasta.

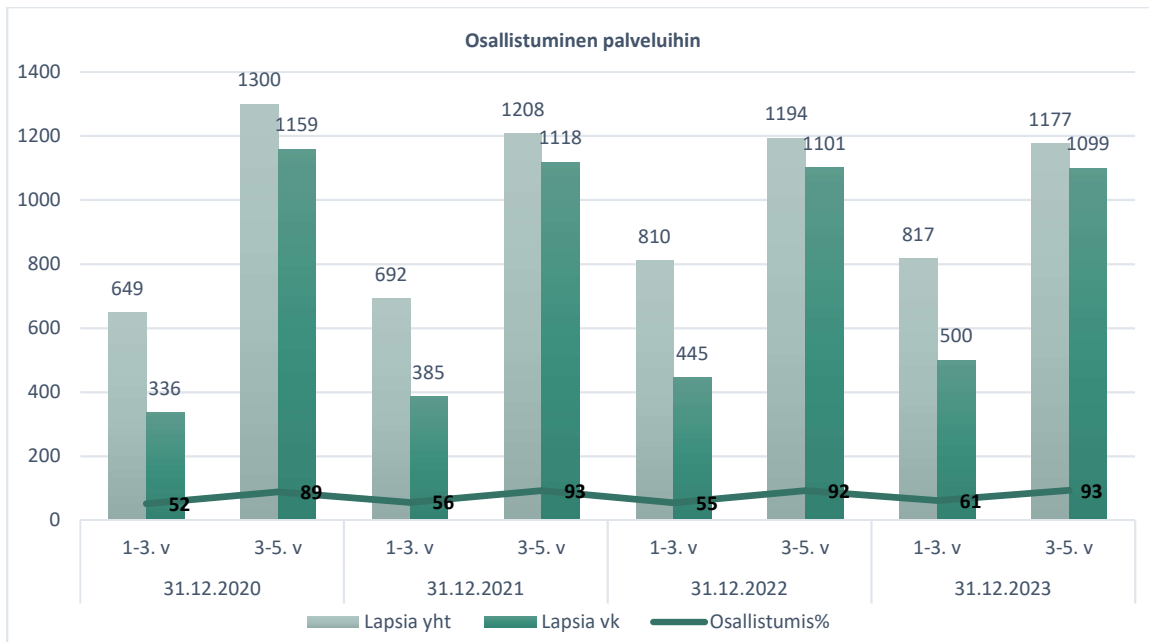
Palvelusetelin käyttöönotto 1.8.2023

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttäjiä on ollut arvioitua enemmän, tämä lisää käyttömenoja 420 000 euroa. Palvelusetelin arvoon on korotuspainetta yleisten elinkustannusten nousun myötä.

Sosionomien palkkaaminen varhaiskasvatukseen

Sosionomin ammattinimike on otettu käyttöön ja määritelty hinnoittelutunnus. Sosionomeja palkataan avoimiksi tuleviin lastenhoitajien tehtäviin.

VARHAISKASVATUSPALVELUT, LAPSIMÄÄRÄ 31.12.	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kunnallinen päiväkotihoido	1 250	1 254	1 518	1 390	1 505
Kunnallinen perhepäivähoito	78	74	59	60	53
Kunnallinen päivähoito yhteensä	1 328	1 328	1 577	1 450	1 558
Perhekeskustoiminta / Avoin varhaiskasvatus yhteensä (**Lasten kerhot / kerhopaikat)	78	75	61	80	62
Ostopalvelupäiväkotihoido	59	67	20	0	63
Yksityinen päiväkotihoido	465	442	510	470	453
joista esiopetuksessa ja täydentävä ph	95	79	79	70	77
Yksityinen perhepäivähoito	41	40	34	30	22
Yksityinen päivähoito yhteensä	506	482	544	500	475
Varhaiskasvatuksen piirissä lapsia yhteensä	1 971	1 952	2 202	2 030	2 158
Lakisääteinen kotihoidon tuki	454	397	458	500	395
Kotihoidon tuki yhteensä	454	397	458	500	395
Kaikki hoitomuodot yhteensä	2 425	2 349	2 660	2 530	2 436
Alle 2 - kuntalaisä ja sen sisaruslisä (saavat lisäksi lakisääteistä kotihoidontukea)	192	185	200	250	165

Talouden toteutuminen

Varhaiskasvatuksessa toimintatuottoja kertyi 2,4 milj. euroa ja toimintakulut olivat 34,7 milj. euroa. Toimintakate 32,3 milj. euroa ylitti talousarvion 1,5 milj. euroa (mta 30,7 milj. euroa, tot 104,9 %). Toimintatuotot ylittivät talousarvion 0,4 milj. euroa. Kotihoidontuen kustannukset ovat avustuksissa ja 1.8.2023 käyttöön otettu palvelusetelikulut palvelujen ostoissa. Henkilöstökulut ylittivät talousarvion 1,4 milj. euroa lopullisessa toteumassa. Ylitys johtuu lomapalkkavelkakirjauksesta, työeläkemaksun suuremmasta toteumasta sekä palvelutarpeen kasvusta ja siitä johtuvasta ennakoitua suuremmasta palkkakulusta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Palvelunkysyntä on noussut edellisinä vuosina etenkin alle 3-vuotiaiden hakijoiden osalta ja sen oletetaan jatkuvan. Lasten määrä palveluissa on kokonaisuudessaan noussut. Vuorohoidon tarve on lisääntynyt hiljaisten koronavuosien jälkeen. Tavoitteena on saada varhaiskasvatuksen palveluverkon kokonaisuuteen väljyyttä riittävällä tavalla, jotta tuen toteuttaminen lakisääteisesti mahdollistuu ja varautuminen lasten palveluntarpeeseen on helpompaa. Varhaiskasvatukseen voidaan hakeutua ympäri vuoden, toisin kuin kouluihin ja tästä syystä perheiden valintojen ennustaminen on vaikeaa. Vuonna 2024 avautuvat Tuusulanjärven ja Peltokaaren uudet päiväkodit.

Alle 2-vuotiaiden kuntalisää tai sisaruslisää saavien lasten määrä on laskenut, samoin kotihoidontukea saavien lasten määrä. Alle 3-vuotiaiden osallistuminen palveluihin on noussut kymmenellä prosentilla vuodesta 2020, 52%:sta 62%:iin.

Kunnallinen varhaiskasvatus

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Vänni

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	2 752	1 908	1 908	2 277	-17,2 %	119,4 %	119,4 %	369
TOIMINTAKULUT	- 21 758	- 22 780	- 24 728	- 26 681	22,6 %	117,1 %	107,9 %	- 1 953
TOIMINTAKATE	- 19 006	- 20 872	- 22 820	- 24 403	28,4 %	116,9 %	106,9 %	- 1 584

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Loppuvuodesta kunnallisen varhaiskasvatuksen paikkatilanne oli vuoden aikana kymmenen ryhmän avaamisesta huolimatta haasteellinen. Alle 3-vuotiaita oli varhaiskasvatuksessa vuoden lopussa 80 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Varhaiskasvatuksessa avattiin 1.1.2023 kaksi uutta pientä yksikköä, Rykmentintien päiväkoti Rykmentinpuistoon ja Neitoperhon päiväkoti Lahelaan. Lisäksi Jokelassa Notkokuiston avoin perhetupatoiminta siirtyi Jokelan keskusta ja päiväkodille avattiin uusi lapsiryhmä. Elokuussa avattiin neljä uutta lapsiryhmää, joita varten tarvittaville kasvattajille perustettiin uudet tehtävät. Mikkolan ja Pajjalan kouluille perustettiin yhteensä kolme esiopetuksen ryhmää ja Lahelan tertun nuorisotiloihin yksi. Näin päiväkoteihin vapautui neljän lapsiryhmän verran lisää tilaa. Loppuvuoden aikana valmistauduttiin uusien kasvattajien palkkaamiseen seuraavan vuoden alusta hoidon tarpeen kasvun mukaisesti. Yksityisen varhaiskasvatuksen kanssa tehtävä yhteistyö on vahvistunut palvelusetelin myötä. Palvelusetelit otettiin käyttöön 1.8.2023.

Kunnallisen varhaiskasvatuksen keskitetty rekrytointi vakituisiin kasvattajien tehtäviin toteutettiin helmimaaliskuussa. Pätevää henkilöstöä on rekrytoitu yksiköihin koko syyskauden ajan. Lisäksi rekrytointia on kehitetty vastaamaan tämän ajan haasteisiin.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut päivittyivät 1.3.2023 alkaen. Perheistä noin puolet kuuluu nyt maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin, kun aiemmin 0-maksuluokassa oli noin kolmasosa perheistä. Maksuttomuudesta voidaan olettaa tulevan vaikutuksia perheiden käyttäytymiseen esimerkiksi toiminnan varaamiseen ja käyttämiseen liittyen. Aiemmin maksut ovat toimineet kannustimina käyttää palveluita todellisen tarpeen mukaisesti. Maksujen puuttuminen voi kasvattaa varhaiskasvatuksen palveluntarvetta. Lasten määrä varhaiskasvatuksessa on koko ajan nousussa.

Tammikuussa käynnistynyt päiväkodin johtajien ja varajohtajien yhteinen valmentavan johtajuus -koulutus päättyi syyskuussa. Koulutuksen järjesti Taitotalo. Koulutus kuuluu osana 2022 syksyllä käynnistyneeseen laadun arvioinnin ja johtamisen kehittämishankkeeseen. Vakan asiantuntija -tiimi on osallistunut Johtajuusosaamista johtoryhmille -koulutukseen, koulutus kesti loppuvuoteen 2023.

Varhaiskasvatuksen kuntatasoisen arvioinnin ja kehittämisen pohjana toimivat toteutettavan observoinnin tulokset. Toiminnan havainnointi tapahtuu kaikissa yksiköissä päiväkodin johtajien ja varajohtajien toimesta Reunamo Research:in kanssa yhteistyössä. Tulosten perusteella määritellään kunnan keskeiset painopisteet ja täydennyskoulutukset toiminnan kehittämiseen tulevalle kaudelle. Kauden 2023-24 pedagogiset painopisteet ovat ruokakasvatus, luontopedagogiikka ja leikki.

Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön ympäristökasvatussuunnitelma tammikuussa 2022. Suunnitelma tukee etenemistä kohti kestävämpää elämäntapaa sekä täydentää ja konkretisoi Tuusulan varhaiskasvatus-

ja esiopetussuunnitelmaa. Suunnitelman käyttämistä kartoitettiin päiväkodin johtajille lähetetyllä kysellä. Kyselyn perusteella suunnitelma on otettu hyvin vastaan yksiköissä ja sitä toteutetaan yksikön tarpeista ja tavoitteista lähtien. Tuusulan varhaiskasvatukseen on tullut uusia yksiköitä, johtajia ja työntekijöitä, joten ympäristökasvatussuunnitelman jalkauttaminen ja vahvistaminen jatkuvat edelleen. Suunnitelman käyttöönottoa tukee äänite. Jokaiseen yksikköön on nimetty ympäristökasvatusvastaava, jonka tehtävänä on yhdessä johtajan/johtotiimin kanssa pitää keskustelua yllä ympäristökasvatukseen liittyen. 1.8.2023 alkaen Lepolan uudessa luontokasvatukseen painottuvassa kota-ryhmässä toimii 14 lasta. Luonnossa ja ulkona tapahtuva toiminta on otettu innostuneesti vastaan ja asiakkaat ovat olleet siihen tyytyväisiä.

1.8.2022 voimaan tulleen Varhaiskasvatuslain mukaisesti lapsen tuen tarpeen niin vaatiessa lapselle tehdään hallinnollinen päätös lapselle osoitetusta tehostetusta tai erityisestä tuesta tai yleisessä tuessa annettavista tukipalvelusta. 31.12.2023 varhaiskasvatuksessa 104 lapsella oli edellä mainittu hallinnollinen päätös. Varhaiskasvatuksessa on ollut käynnissä tuen kehittämisen hanke 8/2022- 12/2023. Hankkeen aikana on kuvattu varhaiskasvatuslain uudistumisen myötä lapsen tukeen tulleiden muutosten prosesseja, koulutettu vk:n henkilöstöä, tarjottu matalalla kynnyksellä kysymisen ja yhdessä ihmettelyn paikkoja teams alustalla. Lisäksi yksityiselle palveluntuottajille on tarjottu ohjausta ja koulutusta lapsen tukeen liittyvissä asioissa. hankkeen aikana on koottu varhaiskasvatuksen tuen käsikirja. Hankkeen rahoituksen avulla varhaiskasvatuksen konsultioivia erityisopettajia on ollut enemmän ja työalueet ovat olleet rajatumpia n. 180-200 lasta.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävä muutettiin 1.8.23 varhaiskasvatuksen asiantuntijan tehtäväksi tuettuun varhaiskasvatukseen. Muutoksen perusteena oli lakimuutos lapsen tuen järjestämisestä. Tehtävään kuuluu konsultoivien varhaiskasvatuksen erityisopettajien, kieli- ja kulttuuriopettajien sekä varhaiskasvatuksen perheohjaajien lähiesihenkilönä toimiminen. Lisäksi tehtävässä on keskeistä varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen tuen toiminnan koordinointi ja kehittäminen ja varhaiskasvatuksen avustajaresurssin jako ja tukeen liittyvät hankerahoitukset varhaiskasvatuspalveluissa.

Varhaiskasvatusta koskeva toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun velvoite astui voimaan 1.6.2023. Toiminnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua määrittelee kaksi eri lakia: laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta ja yhdenvertaisuuslaki. Toiminnallista tasa-arvosuunnittelua ja toiminnallista yhdenvertaisuussuunnittelua voi tehdä yhdessä tai erikseen, tärkeintä on pitää molemmat näkökulmat mukana suunnitteluprosessissa. Suunnitelmat ovat toimipaikka-/ päiväkotikohtaisia. Perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa laaditaan yhteinen suunnitelma.

Kansainväliset vierailijaryhmät ovat käyneet huhti-syyskuun aikana tutustumassa varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen päiväkodeissa Edupacks-toimintana. Vierailijoita on ollut sekä Brasiliasta että Islannista. Vierailujen tavoitteena on ollut tutustua niin suomalaisen varhaiskasvatukseen kuin myös Tuusulan varhaiskasvatukseen sekä ko. yksikön toimintaan. Erityisenä mielenkiinnonkohteen on ollut leikkipedagogiikka, tunnetaidot ja esiopetus. Päiväkoti Martta Wendelin on ollut erilaisten vierailijaryhmien suosiossa. Päiväkoti sai arkkitehtuurin Finlandia palkinnon.

Talouden toteutuminen

Toimintatuottoja kertyi 2,3 miljoonaa euroa, toimintakulut olivat 26,7 miljoonaa euroa. Toimintakate toteuma oli 24,4 miljoonaa euroa. (mta 24,4 milj. euroa, tot 106,9 %). Tuottoja kertyi 0,4 milj euroa enemmän talousarvioon verrattuna johtuen hanketuotoista. Toimintakulut ylittivät talousarvion 1,4 milj euroa johtuen suurimmalta osin henkilöstökulujen ylityksestä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Varhaiskasvatuksen palveluntarpeen ennustamattomuus ja palveluiden laajentaminen kahden viimeisen vuoden aikana kesken toimintakausien, on tuonut esiin varhaiskasvatuksen talouteen liittyvät haasteet. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä varhaiskasvatuksen budjetti ylittyi lapsimäärien kasvun (200 lasta) ja

mitoituksen mukaisen henkilöstölisäysten myötä. Vuoden 2023 budjetin lähtötiedot ja lähtöarvot ovat perustuneet tälle lähtökohtaisesti virheelliselle määrälle. Tämä lisäsi käyttömenoja loppuvuodelle 1 073 000 euroa. Varhaiskasvatuksen budjetin suunnittelua ja seurantaa tehostetaan.

Esiopetus

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Vänni

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	105	58	58	129	23,8 %	223,3 %	223,3 %	71
TOIMINTAKULUT	- 2 103	- 2 111	- 2 111	- 2 070	-1,6 %	98,1 %	98,1 %	41
TOIMINTAKATE	- 1 999	- 2 053	- 2 053	- 1 941	-2,9 %	94,5 %	94,5 %	112

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on asetettu yhteiset painopisteet tulevalle kaudelle; kokopäiväpedagogiikka ja lapsen osallisuus vertaisryhmässä. Kokopäiväpedagogiikassa erityisesti painotetaan ruokakasvatusta sekä luontopedagogiikan vahvistamista. Lapsen osallisuudesta vertaisryhmässä tarkastellaan erityisesti leikkiä. Nämä painopisteet ovat linjassa valtioneuvoston asetuksen tavoitteiden kanssa sekä kunnan strategian ja kehittämissuunnitelman kanssa.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Vuoden 2023 alussa esiopetuksessa oli 390 lasta kunnallisissa palveluissa. Kaksivuotiseen esiopetukseen osallistui kahdessa kokeilussa mukana olevassa päiväkodissa 29 lasta. Yksityisissä palveluissa oli 80 lasta.

Elokuussa 2023 kunnallisessa esiopetuksessa on aloittanut 353 lasta, joista kaksivuotiseen esiopetukseen osallistui 29 lasta. Ruotsinkielisessä esiopetuksessa Klemetskogin koulussa aloitti 8 lasta. Yksityisissä päiväkodeissa esioppilaita oli 2023 elokuussa 70.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014).

Keväällä 2023 esiopetuksessa olevien lasten huoltajat vastasivat asiakaskyselyyn. Kysely oli avoinna 13.3.-2.4.2023. Kysely lähetettiin sekä kunnalliseen että yksityiseen esiopetukseen osallistuvien lasten huoltajille. Kyselyssä selvitettiin huoltajien näkemyksiä palveluun ohjautumisesta ja esiopetuksen aloittamisesta, yhteistyöstä esiopetuksessa, lapsen osallisuudesta esiopetuksessa sekä lapsi osana ryhmää. Tulokset olivat kokonaisuudessaan erittäin hyvät, mutta vastausprosentti oli alhainen 17,8 %. Vastausten perusteella vahvistamme edelleen huoltajien ja henkilöstön välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua sekä huoltajien osallisuutta.

Talouden toteutuminen

Esiopetuksen talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintakate oli 1,9 miljoonaa euroa. (mta 2,0 milj. euroa, tot 94,5 %).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on toteuttanut kokeilun kaksivuotisesta esiopetuksesta. Kokeilu alkoi elokuussa 2021 ja päättyi toukokuussa 2024. Kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista saadaan tietoa kokeilun päättyttyä vuonna 2025, mutta vielä ei ole tietoa kokeilun mahdollisesta siirtymisestä käytäntöön.

Yksityinen varhaiskasvatus

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuksen asiantuntija Sini Viitala

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	6	2	2	15	137,6 %	986,4 %	986,4 %	13
TOIMINTAKULUT	- 5 769	- 5 445	- 5 865	- 5 941	3,0 %	109,1 %	101,3 %	- 76
TOIMINTAKATE	- 5 763	- 5 444	- 5 864	- 5 926	2,8 %	108,9 %	101,1 %	- 63

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yksityinen varhaiskasvatus täydentää Tuusulan kunnan varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kymmenellä päiväkodilla ja yhdellä ryhmäperhepäiväkodilla. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa noudatetaan Tuusulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa. Yksityiseen varhaiskasvatukseen kohdennetaan neuvontaa ja ohjausta ja sitä valvotaan kunnan toimesta.

Vuonna 2023 Tuusulassa toimi 10 yksityistä päiväkotia, yksi yksityinen ryhmäperhepäiväkoti ja 2 - 3 yksityistä perhepäivähoitajaa. 1.1. - 31.7. kaikki päiväkodit toimivat yksityisen hoidon tuella. 1.8.2023 otettiin käyttöön palveluseteli yksityiseen varhaiskasvatukseen ja sen jälkeen päiväkodeista 7 toimi palvelusetelillä ja loput yksityisen hoidon tuella.

Noin 24 prosenttia 1–6 -vuotiaista tuusulalaisista varhaiskasvatuksessa olevista lapsista on yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Joulukuussa 2023 yksityisessä varhaiskasvatuksessa tuusulalaisissa päiväkodeissa oli 475 lasta, joista esiopetuksessa 77 lasta ja yksityisessä perhepäivähoidossa 8 lasta. Lisäksi muissa kunnissa oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa tilastoituna 29 lasta.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Palvelusetelipäiväkodit hyväksyttiin kasvatus- ja sivistyslautakunnassa maaliskuussa 2023.

Keväällä 2023 valmisteltiin palvelusetelin käyttöön ottamisen käytännön ratkaisuja. Elokuussa 2023 Tuusulassa otettiin käyttöön palveluseteli varhaiskasvatukseen. Tuusulan yksityisistä päiväkodeista 7 toimii palvelusetelillä. Nämä päiväkodit ovat Lahelanniityn päiväkotia, Norlandia Kumpu, Norlandia Pikkukarhu, Norlandia Sympaatti, Norlandia Tiuku, Pilke Aarteiden talo ja Pilke Huiske. Neljä yksikköä toimivat yksityisen hoidon tuella: Päiväkoti Venlantupa, Steinerpäiväkoti Pohjantähti, Tuusulan Montessorileikkikoulu Pikkukukari ja Pikku-Juhanin ryhmäperhepäiväkoti. Lisäksi Taidepäiväkoti Konsti Keravalta toimii Tuusulan kunnan hyväksymänä palvelusetelipäiväkotina.

Tuusulassa on mahdollisuus hakeutua palvelusetelipäiväkodiksi kahdesti vuodessa. Palvelusetelipäiväkodiksi hakeutuminen tammikuulle 2024 oli avoinna syys-lokakuussa 2023. Määräaikaan mennessä hakemuksia tuli kolmesta päiväkodista. Lokakuun kasvatus- ja sivistyslautakunnassa uusiksi palvelusetelipäiväkodeiksi tammikuusta 2024 alkaen hyväksyttiin seuraavat palveluntuottajat ja päiväkodit:

Pilke Päiväkodit oy: Pilke Kiddy House, Kerava

Keravan saksalainen päiväkotiryhmä: Spielhaus, Kerava

Folkhälsan Valfärd Ab: Folkhälsans daghem Trollebo, Kerava

Maailman tilanne on vaikuttanut yksityisten päiväkotien kustannusten nousuun ja tuonut taloudellisia haasteita toiminnan järjestämiseen. Palveluseteliin on kohdistunut korotuspainetta koko vuoden, sillä päätös palvelusetelin arvosta on tehty aikana juuri ennen elinkustannusten jyrkkää nousua.

Varhaiskasvatustalouden muutos lapsen tuen järjestämisen osalta koskee myös yksityisiä palveluntuottajia. Tämä osaltaan tuo vaatimuksia toiminnan järjestämiseen. Tähän muutokseen on vastattu kehittämässä yksityisen varhaiskasvatuksen neuvontaa, ohjausta ja valvontaa vuonna 2023. Yksityisten päiväkotien johtajille on järjestetty kuukausittain tapaaminen, jossa on käsitelty ajankohtaisia aiheita ja annettu ohjausta ja koulutusta lapsen tuen järjestämisen lisäksi varhaiskasvatuksen laadun ja arvioinnin kehittämiseen.

Kotihoidon tukea voidaan maksaa, jos alle 3-vuotiaalla lapsella ei ole varhaiskasvatuspaikkaa. Tukea voidaan maksaa myös perheen muista alle kouluikäisistä sisaruksista, jos heillä ei ole varhaiskasvatuspaikkaa. Tuusulassa noin 42 prosenttia alle 3- vuotiaista on kotihoidon tuen piirissä. Kokonaisuudessaan noin 25 prosenttia alle esikouluikäisistä lapsista hoidetaan kotihoidon tuella.

Arvioidut palvelusetelikulut vuodelle 2023 olivat noin 639 000 euroa. Toteutuneet palvelusetelikustannukset olivat elo - joulukuussa 2023 noin 1 059 000 euroa. Palvelusetelikustannuslaskelmien mukaan loppuvuodelle 2023 tarvittiin lisämäärärahaa yksityisen varhaiskasvatuksen kustannuksiin 420 000 euroa. Vuonna 2023 kotihoidon tukea on maksettu noin 2 197 000 euroa, josta kuntalisän osuus on noin 322 000 euroa. Yksityisen hoidon tukea on maksettu noin 2 482 000 euroa, josta kuntalisän osuus on noin 1 759 000 euroa.

Talouden toteutuminen

Yksityisen varhaiskasvatuksen talous toteutui lähes talousarvion mukaisesti lisämäärärahan ansiosta. Toimintakulut olivat 5,9 miljoonaa euroa. (mta 5,9 milj. euroa, tot 101,1 %).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yksityisen varhaiskasvatuksen toimintaedellytykset heikkenevät elinkustannusten kasvamisen seurauksena, ellei tukijärjestelmä pysty vastaamaan kohonneisiin kustannuksiin. Riskinä on, että yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevat lapset siirtyvät kunnan omiin palveluihin, jos päiväkoteja joudutaan lakkauttamaan taloudellisista syistä johtuen.

Yksityisten päiväkotien rekrytointihaasteet heikentävät yksityisen varhaiskasvatuksen laatua. Tämä lisää yksityisessä varhaiskasvatuksessa neuvonnan ja ohjauksen tarvetta, ja saattaa lisätä valvontatehtäviä.

Oppiminen

Palvelualue

Vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Markus Torvinen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	7 640	6 533	6 533	7 527	-1,5 %	115,2 %	115,2 %	994
TOIMINTAKULUT	- 63 157	- 64 015	- 64 423	- 65 610	3,9 %	102,5 %	101,8 %	- 1 186
TOIMINTAKATE	- 55 517	- 57 482	- 57 890	- 58 082	4,6 %	101,0 %	100,3 %	- 192

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Perusopetus

Kasvun ja oppimisen tuki

Lukio

Tuusulan Opisto ja taiteen perusopetus 1.4.2023 asti.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Oppimisen palvelualueella toimintaa kehitetään opetussuunnitelman ja sivistyksen kehittämissuunnitelman tavoitteiden suuntaan. Tavoitteena on antaa oppilaille riittävät tiedot ja taidot, edistää oppimistaitojen oppimista, antaa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja varmistaa riittävät taidot jatko-opintoihin.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Oppilas- ja opiskelijamäärät muuttuvat aloittavien ikäluokkien pienentyessä. Oppilaita muuttaa kuntaan aiempia vuosia enemmän, joten vaikutus kokonaisoppilasmäärään ei ole vielä kovin suuri ja kunnassa oli tilastointipäivänä 5062 oppilasta vuosiluokilla 1-9, josta 470 oli 1. vuosiluokan oppilaita. Valtakunnallisena tilastointipäivänä 20.9.2023 Erityisen tuen oppilaita oli 456, joka on 8,9 % koko oppilasmäärästä. Valtakunnallisesti erityistä tukea sai 9,7 %. Laaja-alaisen erityisopetuksen suhdeluku lukuvuonna 2023-24 oppilasta kohden on n. 109 oppilasta/erityisopettaja. Jälkiohjaukseen jäi perusopetuksen päätyttyä kesäkuussa 6 oppilasta ja 25.8. ilman opiskelupaikkaa oli 1 oppilas.

OPPILASMÄÄRÄ	TEHOSTETTU TUKI	ERITYINEN TUKI	S2-OPPILAAT	KOULUKULJETUKSESSA
5062	16,6%	8,9%	6,3%	13,1%

Agenda2030 –tavoitteita edistetään koko palvelualueen toiminnassa

Tuusulan Agenda2030 -portaavat ovat käytössä toista lukuvuotta, ja ne on vastaanotettu kouluilla hyvin. Yrityskylän kanssa tehtyä sopimusta jatkettiin seuraavien kolmen lukuvuoden ajalle.

Johtamisen, johtamisjärjestelmän tehtävänkuvien ja tukiresurssien kehittäminen

Johtamisjärjestelmän kehittämisessä on todettu sijaisten hankinnan olevan suuri johtamisen resurssiin vaikuttava asia. Ratkaisuna järjestelyvaraeriä ohjattiin apulaisrehtorijärjestelmän kehittämiseen sijaisjärjestelyjen osalta.

Palveluverkon hankkeiden edistäminen ja toimintakulttuurin kehittäminen

Tuusulanjärven hankkeessa aloitettiin muutosvalmennus uuden yksikön toimintakulttuurin rakentamiseksi. Rykmentinpuiston osalta valmennus siirtyi alkamaan keväällä 2024. Riihikallion ja Rykmentinpuiston rakentaminen alkoi vuoden 2023 aikana.

Tiimityön, yhteisopettajuuden ja osaamisen jakamisen kehittymisen edistäminen

Tiimityön ja yhteisopettajuuden kehittymistä edistettiin koulutusten ja osaamisen jakamisen kautta.

Osaamisen jakamista toteutettiin mm. tutortoiminnan sekä erilaisten yhteisten tilaisuuksien kautta.

TVT strategian päivittäminen Uudet lukutaidot -tavoitteiden mukaiseksi

Tuusulan kunta on saanut hankerahoitusta kunnan TVT-strategian päivittämiseksi Uudet lukutaidot – tavoitteiden mukaisiksi. Tavoitteet valmistuivat vuoden 2023 aikana ja hankkeen jalkauttaminen aloitettiin kouluihin syyslukukauden alusta.

Harrastustoiminnan mahdollisuuksien kehittäminen hankerahoituksen avulla

Koulujen kerho- ja harrastustoimintaa on tarjolla kaikille Tuusulan perusopetuksen 1.–9. luokkalaisille ja harrastuksessa on mukana kevätlukukaudella 830 oppilasta.

Monion toiminnan käynnistäminen

Monion toiminta alkoi 1.8.2023. Ensimmäiset kokemukset rakennuksen toimivuudesta ja yhteistyöstä ovat olleet positiivisia ja rohkaisevia. Lukiokoulutuksessa opiskelijamäärä nousi Monion avautumisen myötä noin 50 opiskelijalla ja lukiokoulutuksessa oli 20.9. tilastointipäivänä 698 opiskelijaa. (Hyrylä 428, Jokela 171, Kellokoski 99).

Yhteisöllisyyden palauttaminen

Prokoulu toiminta jatkuu kouluilla ja lukuvuoden 2023-2024 alkaessa kaikki Tuusulan perusopetuksen koulut ovat mukana Prokoulu toiminnassa. Kaikille yhteinen koulu -hanke päättyi helmikuussa 2023. Sitouttavan kouluyhteistyön hanke, Sitko, päättyi kesäkuun lopussa. Sitko- hankkeessa valmistui alueellisesti tuotetut Koulupoissaolon puuttumisen malli ja Koulupalmentajatyön käsikirja. Hankkeessa kehitettiin myös alueellista poissaolojen seuraamisen toimintamallia yhdessä Hyvinvointialueen kanssa. Kouluterveyskysely 2023 mukaan oppilaista 69,8% (luokat 4-5) ja 53,4% (luokat 8-9) pitää koulunkäynnistä.

Tuusulan Opisto ja Tuusulan kuvataidekoulu siirtyivät oppimisen palvelualueelta kulttuurin palvelualueelle 1.4.2023. Tavoitteena on lisätä yhteistyötä Tuusulan kunnan kulttuuritoimen kanssa entisestään säilyttäen ja entisestään tiivistäen yhteistyötä oppimisen palvelualueella. Siirtyminen Monioon on sujunut hyvin.

Talousarvion näkökulmasta valmistavan opetuksen ryhmien osalta rahoitusta vuoden 2023 budjetissa on kahdelle ryhmälle ja ryhmiä on ollut kevätlukukaudella kuusi. Kustannusvaikutukset ovat noin 90 000 € yhtä ryhmää kohden. Syksyllä 2023 valmistavassa opetuksessa jatkaa 4 ryhmää. Lisäryhmien tarvetta seurataan lukuvuoden alkaessa. Talousarviossa menolisäys on vuoden aikana arvioidusta 270 000 € suurempi, joihin kunta saa valmistavaan opetukseen valtionavustusta.

Henkilöstösuunnitelma on toteutunut ennakoidusti ja uudet virat ja tehtävät on rekrytoitu.

Talouden toteutuminen

Oppimisen palvelualueen talous toteutui lähes talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 7,5 milj. euroa ja toimintakulut olivat 65,6 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 58,1 milj. euroa (mta 57,9 milj. euroa, tot. 100,3 %). Palveluiden ostot ylittyivät 0,2 milj euroa, johtuen oppilaskuljetusten kustannusten noususta. Leasingkuluissa sekä vuokrissa tuli säästöä 0,8 milj euroa, mutta henkilöstökulut ylittivät talousarvion noin 1,0 milj euroa. Ylityksiin vaikuttivat osan valmistavan opetuksen palkkojen puuttumisesta talousarviosta, s2 –opetuksen budjetointi nettovaikutukseltaan sekä hankerahoitus. Lomapalkkavarauksen osuus ylityksestä oli 0,2 milj. euroa ja lukion 0,2 milj euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Perusopetuksen aloittavien oppilaiden määrä näyttää jatkavan laskuaan tulevina vuosina. Lukuvuonna 2023-24 perusopetuksen aloitti 470 oppilasta, kun 6. luokalla oppilasmäärä on n. 550. Alakoulun oppilasmäärä on pudonnut vuodesta 2020 vuoteen 2023 mennessä 180 oppilaalla. Muuttovoitto vaikuttaa osaltaan

oppilasmäärään, mutta alakoulusta lähtee edelleen tulevana vuosina yläkouluun enemmän oppilaita mitä ensimmäiselle luokalle tulee. Monikulttuuristen lasten osuus on noussut ja sen arvioidaan nousevan tulevana vuosina.

Oppilaiden tuen tarpeiden moninaisuus, ja tarpeiden kasvu, monikulttuurisuuden lisääntyminen asettavat oman haasteensa opetuksen laadukkaalle järjestämiselle ja vaativat lisäpanostuksia tuen järjestämiseen niin resurssin kuin toiminnan kehittämisen ja henkilöstökoulutuksenkin kannalta. Lähivuosina tapahtuvat Perusopetuslain ja Opetussuunnitelman perusteiden muutokset (B1-kieli sekä tuntijaon 2-3 lisätuntia alkuopetukseen ja vuosiluokille 4-6) tulevat nostamaan kustannuksia noin 100-120 vuosiviikkotunnin verran, joka vastaa noin 200 000 – 250 000 euron kustannusten nousua. Tuen resurssin tarpeen arviointia ja kehittämistä jatketaan tulevana vuosina. Laaja-alaisen ja ryhmämuotoisen erityisopetuksen suhdetta ja resurssin riittävyttä arvioidaan talousarvioiden yhteydessä.

Palveluverkon uudistaminen ja pedagogiikan kehittäminen tulee nostamaan ict-leasing -kustannuksia tulevana vuosina ja tämä on huomioitava tulevissa talousarvioissa.

Oppimateriaalien hinnat ovat nousseet viime vuosina inflaation myötä merkittävästi, eikä määrärahoja ei ole voitu nostaa samassa tasossa. Kuljetuskustannusten nousu on ollut myös merkittävä ja niihin määrärahoihin tehty nosto ei ole ollut riittävä kustannuksiin nähden.

Uusien yksiköiden toimintakulttuurin kehittämiseen sekä toiminnan aloittamiseen on varattava tarvittavat resurssit, jotta toiminta saadaan käyntiin henkilöstön sekä oppilaiden hyvinvointi huomioiden.

Johtamisen resurssointia ja prosessien sujuvuutta arvioidaan ja kehitetään. Tavoitteena on löytää rehtoreille lisää aikaa ja toimintamalleja henkilöstön hyvinvoinnin johtamiseen.

Perusopetus

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Markus Torvinen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	7 138	6 200	6 200	7 122	-0,2 %	114,9 %	114,9 %	922
TOIMINTAKULUT	- 55 130	- 55 931	- 56 580	- 57 587	4,5 %	103,0 %	101,8 %	- 1 007
TOIMINTAKATE	- 47 992	- 49 731	- 50 381	- 50 466	5,2 %	101,5 %	100,2 %	- 85

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Kouluun ilmoittautui tammikuussa yhteensä 449 tulevaa 1. luokan oppilasta ja koulun aloitti elokuussa noin 470 oppilasta. Äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvia aloittavista 1. luokan oppilaista on noin 11% ikäluokasta, kun se on kaikissa ikäluokissa Tuusulassa yhteensä 8%. Iltapäivätoiminnassa aloitti lukuvuoden alussa 390 lasta ja vuoden loppuun mennessä määrä oli 398. Toimintaan osallistuvien määrän odotetaan laskevan huhti-toukokuussa irtisanoutumisten kautta.

A2 –kielen valintoja 4. luokalle oli yhteensä 120. Valintoja tehtiin n. 40-50 keskimääräistä vähemmän kuin aikaisemmin ikäryhmän ollessa noin 70 oppilasta pienempi kuin edellisenä vuotena. Ryhmiä perustettiin 7, joista 4 Pohjois-Tuusulaan ja 4 Etelä-Tuusulaan. A2- kielten järjestämisessä tehtiin ensimmäistä kertaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä Mäntsälän kunnan kanssa. A1 -kielen valikoimaa kehitettiin lisäämällä valintamahdollisuudeksi ruotsin kieli.

Agenda2030 –ohjelma on käytössä toista lukuvuotta ja se on saanut kouluilla hyvän vastaanoton. Yrityskylän vierailut olivat onnistuneita kokonaisuuksia niin vierailun kuin koululla etukäteen tehtävän työskentelyn osalta. Tuusula päätti jatkaa sopimusta Yrityskylän kanssa seuraavan 3 vuoden määräajan.

Kansainvälisen toiminnan vierailut toteutuivat kevään aikana kieliryhmien sekä ystävyyskuntavierailun matkojen osalta. Ystävyyskuntavierailu tehtiin Sollentunaan Ruotsiin ja matkalla oli mukana yläkoulun ja lukion oppilaita. Myös ulkomaalaisia vierailijoita on käynyt tutustumassa opetukseen Tuusulassa.

Johtamisen rakenteita parannettiin muuttamalla apulaisrehtoreiden nimikkeitä ja resursoimalla sijaisjärjestelyihin enemmän työaikaa. Tämä on näkynyt koulujen arjessa positiivisena vaikutuksena esihenkilöiden työhön. Koulusihteeriresurssi jaettiin uudestaan elokuusta 2023 alkaen huomioiden uusi tehtävä sekä tulevat palveluverkon muutokset. Talousarviossa saadut uudet virat ja tehtävät on rekrytoitu. Ohjaajien kesäajan työjärjestelyjen prosessia on kehitetty ja pyritty saamaan ohjaajien toiveet ja työnantajan tarpeet kohtaamaan entistä paremmin.

Syksyllä 2023 kunnassa aloitti 4 valmistavan opetuksen ryhmää. Kevään ja syksyn aikana kuntaan muutti lisää maahanmuuttajaoppilaita ja oppilasmäärä on elänyt lukuvuoden aikana. Osa heistä on aloittanut valmistavan opetuksen integroituina perusopetuksen ryhmissä ja osa valmistavan opetuksen ryhmässä. Syksyn aikana lisääntyneestä oppilasmäärästä johtuen yläkouluikäisten ryhmässä on tarvetta lisähenkilöstölle, jotta suurempaa ryhmää voidaan jakaa pienemmiksi koulupäivien aikana. Vuoden lopussa valmistavan opetuksen oppilaita on 45. Suomi toisena kielenä (S2) opiskelevia oppilaita on 364.

Tuusulan kunta on saanut hankerahoitusta kunnan TVT-strategian päivittämiseksi Uudet lukutaidot – tavoitteiden mukaisiksi. Työryhmä sai uudet tavoitteet valmiiksi vuoden 2023 aikana ja hankkeen jalkauttaminen on aloitettu kouluihin syyslukukauden alusta.

Kerhot lukuvuodelle 2023-24 sovittiin kevään/alkusyksyn aikana yhteistyökumppaneiden kanssa. Kerhoja on syyslukukaudella 76 ja harrastajia n. 800. Yhteistyökumppaneita on lukuvuoden aikana mukana n. 20.

Rykmentinpuiston ja Riihikallion rakennushankkeista tehtiin rakentamispäätös, ja rakennustyöt ovat edenneet. Riihikallion kampuksen toimintakulttuurin kehittäminen on jatkunut yhteistyökumppanin kanssa. Rykmentinpuiston kampuksen osalta yhteistyökumppani toimintakulttuurin kehittämiseen on valittu ja valmennus alkaa keväällä 2024. Tuusulanjärven kampuksen toimintakulttuurin kehittämisen yhteistyökumppanin kanssa on aloitettu valmennus kohti avautuvaa kampusta. Kalliomaan koulu siirtyi uusiin tiloihin. Koulu jatkaa edelleen hallinnollisesti Tuusulan kouluna, vaikka yksikkö fyysisesti sijaitseekin Järvenpäässä.

Kesäkuussa Riihikallion koulussa purkutöiden yhteydessä syttyneessä tulipalossa vaurioitui 1960-luvulla käyttöön otetun kaksikerroksisen rakennusosan katto. Vaurioitunut osa purettiin. Lukuvuoden 2023-24 koulutyö alkoi osassa Riihikallion koulun tiloja. Lisäksi koulutyölle varattiin tiloja Hyrylän koulukeskuksesta, Vanhankylän koulusta ja Rykmentinpuiston kuvataidekoulusta. Ruokailu Riihikallion koululla hoidetaan keittiö-ruokalan väistötiloissa. Syyskuuhun mennessä korjaukset etenivät siten, että koulunkäynnin jatkaminen vanhoissa tiloissa syyslomalta toteutui.

Lukuvuoden 2023-24 alusta Tuusulassa kokeiltiin Teppo-mallin toimivuutta Jopo-toiminnan sijaan Jokelassa ja Kellokoskella. Molemmissa toimintamuodoissa on kyse työelämäpainotteisesta opiskelusta. Teppo-toiminta saatiin hyvin liikkeelle ja mukana on n. 20 oppilasta. Teppo-toimintamallin toimivuutta arvoitiin syksyn aikana ja toimintaa jatketaan syksyllä 2024.

Kustannusten nousu oppimateriaaleissa on ollut merkittävää ja talousarviossa varattu 3% lisäys on ollut liian pieni. Arvio hintojen noususta on n. 10-15% vuoden 2022 oppimateriaalihankintoihin verrattuna. Kunta käytti koulukuljetussopimuksen option ja tämä toi nousua kustannuksiin. Talousarviossa arvioitu 3% nousu kustannuksissa ei ollut riittävä kattamaan indeksin mukaista nousua kustannuksissa, koska

kustannukset nousivat yli 10% optioiden käyttämisen vuoksi. Kuljetusetuuden saavia kunnassa on syksyllä 2023 n. 680 oppilasta.

PERUSOPETUS	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Oppilasmäärä, ka	5 135	5 084	5 079	5 020	5 070
Nettomenot €/oppilas, sis. ip-toiminnan	-8 985	-9 305	-9 311	-9 774	-9 808
Nettomenot €/oppilas *	-8 210	-8 615	-8 861	-9 312	-9 389

* ilman pääomavuokraa, kotikuntakorvauksia ja iltapäivätoimintaa

ESIOPETUS	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Koulujen esiopetuksen oppilaat, oppilasmäärä	34	42	23	40	24
Nettomenot €/oppilas	-7 799	-6 245	-11 112	-9 028	-10 447
Nettomenot €/oppilas ilman kiinteistön pääomavuokraa	-7 265	-5 808	-10 244	-8 530	-9 625
Kunnallisten ja ostopalvelupäiväkotien esiopetuksen oppilaat	482	452	462	480	429

Talouden toteutuminen

Perusopetuksen talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 7,1 milj. euroa ja toimintamenot olivat 57,6 milj. Euroa. Toimintakatteen toteuma oli 50,5 milj. euroa (mta 50,4 milj. euroa, tot 100,2%). Hanketuloja kertyi 1,2 milj. euroa. Muissa toimintakuluissa tuli säästöä 1,0 milj. euroa johtuen leasinkuluista sekä vuokrista. Henkilöstökulut kuitenkin ylittivät talousarvion 0,7 milj euroa. Henkilöstökulujen toteumaan vaikuttaa mm. valmistavan opetuksen määrä, koska ryhmiä jouduttiin budjetoimaan suunniteltua enemmän. Myös Mikkolan koulun erityisluokkien iltapäivähoidon oppilasmäärät ovat nousseet suunnitellusta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Perusopetuksen aloittavien oppilaiden määrä näyttää jatkavan laskuaan tulevina vuosina. Lukuvuonna 2023-24 perusopetuksen aloitti 470 oppilasta, kun 6. luokalla oppilasmäärä on n. 550. Alakoulun oppilasmäärä on pudonnut vuodesta 2020 vuoteen 2023 mennessä 180 oppilaalla. Tämä ei tuo merkittävää säästöä henkilöstökuluihin, koska oppilasmäärän laskua jakautuu tasaisesti koko palveluverkkoon. Muuttovoitto vaikuttaa osaltaan oppilasmäärään, mutta alakoulusta lähtee edelleen tulevina vuosina yläkouluun enemmän oppilaita mitä ensimmäiselle luokalle tulee. Monikulttuuristen lasten osuus on noussut ja sen arvioidaan nousevan tulevina vuosina.

Palveluverkon uudistaminen ja pedagogiikan kehittäminen tulee nostamaan ict-leasing -kustannuksia tulevina vuosina ja tämä on huomioitava tulevissa talousarvioissa.

Uusien yksiköiden toimintakulttuurin kehittämiseen sekä toiminnan aloittamiseen on varattava tarvittavat resurssit, jotta toiminta saadaan käyntiin henkilöstön sekä oppilaiden hyvinvointi huomioiden.

Hyvinvointiyön merkitys perus- ja lukio-opetuksessa kasvaa tulevaisuudessa. Tähän haasteeseen vastaamiseen tarvitaan pedagogiikan kehittämisen lisäksi opetuksen sitomattoman henkilöstön määrän ja tehtävänkuvien tarkastelua sekä tiivistä yhteistyötä Hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa. Vuosiluokkiin sitomattomien (VSOP) oppilaiden määrän mahdollinen nousu tarkoittaa myös uusia toimintamalleja opetuksen ja oppimisen tuen järjestelyissä.

Lukion opiskelijamäärän arvioidaan nousevan Monion avautumisen myötä noin 50 opiskelijalla vuosittain ja opiskelijamäärän Tuusulan lukiossa odotetaan olevan lukuvuonna 2025-26 noin 800 opiskelijaa. Tämä nostaa henkilöstökustannuksia ja lisää mm. opinto-ohjauksen tarvetta.

Tuusulan opiston siirtyessä Monioon, voidaan kurssitarjontaa monipuolistaa ja sitä kautta saada kasvua opiskelijamääriin. Rahoitusta opiston toiminnan kehittämiseen haetaan jatkossa myös hankerahoituksista yhdessä muiden opistojen kanssa.

Kasvun ja oppimisen tuki

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Kasvun ja oppimisen tuen päällikkö Helena Palola

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	26			4	-83,8 %			4
TOIMINTAKULUT	- 1 427	- 314	- 314	- 401	-71,9 %	127,6 %	127,6 %	- 87
TOIMINTAKATE	- 1 401	- 314	- 314	- 396	-71,7 %	126,3 %	126,3 %	- 83

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kasvun ja oppimisen palveluiden tehtävänä on tuottaa monialaisessa yhteistyössä hyvinvointia, kasvua ja oppimista tukevia palveluja varhaiskasvatukseen ja opetustoimeen.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Keväällä tehdyt Valtakunnalliset kouluterveyskyselyn tulokset valmistuivat syyskuussa. Tulosten analysointi ja käsittely käynnistyi syksyn aikana. Tuusulan tulokset olivat samassa linjassa niin valtakunnallisten kuin alueellisten tulosten kanssa. Kyselyn tulokset kertovat osaltaan lasten ja nuorten heikentyneestä tilanteesta. Huolta herätti erityisesti tyttöjen tilanne. Kouluterveyskyselyn tuloksia on käsitelty 12.10. Tuusulan lasten ja nuorten hyvinvointiseminaarissa ja 29.11. päättäjille suunnatussa infotilaisuudessa. Tulokset ja jatkotoimenpiteet käsitellään yhteistyössä Keusoten kanssa. Jokainen koulu käsittelee koulukohtaiset tulokset ja toimittaa hallintoon yhteenvedon käsittelystä ja koulun kehittämiskohteista. Kouluterveyskyselyn tuloksia käsitellään yhteistyössä huoltajien kanssa niin koulu- kuin kuntatasolla. Seuraava valtakunnallinen kouluterveyskysely toteutetaan keväällä 2025.

ProKoulu toiminta jatkui kouluilla. ProKoulu-toimintamalli on usean vuoden mittainen tiimiperustainen kehitysprosessi, jossa koulun toimintakulttuuria, opettajien kasvatustietoa ja oppilaiden käyttäytymisen ohjaamista kehitetään tutkimustietoon nojaten. Syksyllä ProKoulujen henkilöstölle tehdyssä kyselyssä noin 85% vastaajista koki, että ProKoulu toimintamalli on vahvistanut koulun yhtenäistä toimintakulttuuria. Lukuvuoden 2023 - 2024 alkaessa kaikki Tuusulan perusopetuksen koulut ovat mukana ProKoulu-toiminnassa. ProKoulu kuntaohjaajien tiimi on laatinut ProKoulu toimintaan kuntatason vuosisuunnitelman, joka esiteltiin kevään yhteistapaamisessa. Vastuu ProKoulu -toiminnasta on siirtynyt kuntaan ja kuntaohjaajille. Yhteistyö Niilo Mäki -instituutin kanssa jatkuu edelleen. Lasten oikeuksien viikolla, tiistaina 21.11 Tuusulassa järjestettiin kaikkien ProKoulu-tiimien yhteinen ProKoulu-iltapäivä. Iltapäivän luennoitsijoina olivat professori Hannu Savolainen ja yliopistolehtori Anne Karhu Itä-Suomen yliopistosta ja dosentti Vesa Närhi Jyväskylän yliopistosta.

Kaikille yhteinen koulu -hanke päättyi helmikuussa 2023. Osallisuuspedagogin työ päättyi kunnassa

lukuvuoden lopussa. Keskeinen työtehtävä kevään osalta oli oppilaiden osallisuuden vahvistaminen kouluilla mm. järjestämällä osallisuuden oppitunteja yhteistyössä osallisuustiimin kanssa. Tuusulan kunnan perusopetuksen inkluusiovisio- osaamisen tukeminen koulutyössä valmistui. Inklusiivisen ajattelun jalkauttaminen koulutyön arkeen jatkuu edelleen.

Sitouttavan koulu yhteistyön (Sitko) hanke päättyi. Sitko- hankkeessa tuotetut: Toimenpiteet oppilaan poissaoloissa toimintamallin, kouluvalmentajatyön käsikirjan ja koulun hyvinvoinnin johtamisen työväline valmistuivat kevään aikana. Ko. toimintamallien jalkauttaminen osaksi koulujen arkea jatkuu yhä. Kevään aikana pilotoitiin yhdessä Keusoten kanssa koulupudokkuuden interventiomallia Riihikallion lisäksi Jokelan alueelle ja Hyökkälän koulussa. Keusotessa on otettu käyttöön varhaista sosiaaliryöyön tukea tarjoava Messii-toimintamalli. Ko. Toimintamallista on järjestetty infotilaisuudet opetustoimen henkilöstölle.

Kouluvalmentajatyö vakiintui kunnassa. Elokuusta 2023 alkaen kaikissa yläkouluissa on vakituksessa työsuhteessa oleva kouluvalmentaja. Lukioon palkattiin kouluvalmentaja hankerahoituksella.

Kalliomaan koulun hanke konsultoivan sairaalaopetuksen kehittämiseksi päättyi vuoden lopussa.

Kesäkuun lautakunnassa hyväksyttiin lakisääteinen Tuusulan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma 1.8.2023 alkaen ja lakimuutoksen edellyttämät muutokset Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmiin. Poissaolojen seuraamisen prosessien kehittäminen jatkuu. Kunnassa on käytössä Toimenpiteet oppilaan poissaolotilanteissa – toimintamalli. Tähän liittyen kunnassa on otettu käyttöön sähköiset poissaoloherätteet niin opettajille kuin huoltajille, poissaolorajan ylittyessä. Yhteistyössä Sitko- hankkeen ja hyvinvointialueen kanssa on kehitetty poissaolojen seuraamisen mallia ja tietojen keräämistä mm. Alueellisen opiskeluhoitosuunnitelmaan ja Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opiskeluhoitopalvelut Tuusulassa ovat parantuneet vuoden aikana. Perusopetuksessa on ollut hyvä tilanne kuraattorien ja kouluterveydenhoitajien osalta. Alkutalven ja kevään osalta psykologitilanne oli heikko. Vajeen täyttämiseksi hyvinvointialue on käyttänyt ostopalvelopsykologeja. Elokuun alusta psykologivajetta korvattiin psykiatrisilla sairaanhoitajilla (2). Loppuvuodesta psykologitilanteeseen saatiin huomattava parannus, kun psykologin tehtäviin saatiin palkattua kolme uutta psykologia, joista yksi aloitti työt joulukuussa ja loput aloittavat tammikuussa 2024.

Perusopetuksen päättäviä, kevään yhteishaussa hakuvelvollisia, oppilaita oli yhteensä 607. Näistä 6 jäi vaille opiskelupaikkaa (15.6. tilastointipäivä). Heidän kohdallaan jatketaan ohjustoimia opiskelupaikan saamiseksi kesän aikana. Lähes kaikki opiskelijat saivat opiskelupaikan jatko-ohjauksessa. Valtakunnallisena tilastointipäivänä 25.8. ilman opiskelupaikkaa ilmoituksia tuli yhdestä opiskelijasta. Syyskuun lopussa ilman opiskelupaikkaa olevien opiskelijoiden määrä on 6 opiskelijaa. Näistä suurin osa sai opiskelupaikan jatkuvan haun kautta. Kahden opiskelijan kohdalla on tehty määräaikainen oppivelvollisuuden keskeyttäminen. Vuoden lopussa ilman opiskelupaikkaa olevia oli kaksi, työskentely heidän kanssaan jatkuu. Ilman opiskelupaikkaa olevien oppivelvollisten tai opintonsa keskeyttävien opiskelijoiden kohdalla korostuu yhteistyön tekeminen niin oppilaitosten kuin opiskelijan verkostojen kanssa. Oppivelvollisuuden valvontavastuun suorittamiseen on kohdennettu Opinto-ohjaajan työpanosta enemmän kuin aikaisemmin.

Valtakunnallisena tilastointipäivänä 20.9.2023 Erityisen tuen oppilaita oli 456, joka on 8,9 % koko oppilasmäärästä. Valtakunnallisesti erityistä tukea sai 9,7 % (vuosi 2022, Tilastokeskus) peruskoulun oppilaita. 31.12. Erityisen tuen oppilaiden määrä oli 9,08 % ja tehostetun tuen oppilaiden määrä 17,29 % Valmistavan opetuksen ryhmien osalta rahoitusta vuoden 2023 budjetissa oli kahdelle ryhmälle, kevätlukukaudella ryhmiä oli kuusi. Kustannusvaikutukset ovat noin 90 000 € yhtä ryhmää kohden. Talousarviossa menolisäys on vuoden aikana noin 270 000 € suurempi arvioidusta. Kunta saa valmistavaan opetukseen valtionavustusta. Syksyllä 2023 valmistavassa opetuksessa jatkoi 4 ryhmää, alakoulun ryhmät

Kolsassa, Mikkolassa ja Nahkelassa, yläkoulun ryhmä Jokelan yläasteella. Syksyn aikana kuntaan on muuttanut suuri joukko maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Näistä osa sijoittui valmistavan opetuksen luokille ja osa perusopetuksen oppilaisiksi. Alakoulun valmistavan opetuksen kapasiteetti riitti hyvin, mutta yläkoulun valmistavaan opetukseen jouduttiin palkkaamaan resurssiopettaja kasvaneesta oppilasmäärästä johtuen. 20.9. tilastointipäivänä perusopetuksen oppilaista 7,3%:n (368 oppilasta) äidinkieli oli muu kuin suomi tai ruotsi. Vastaava luku 31.12. on 8,3%:n (422 oppilasta). Oppilasmäärän kasvu edellyttää opetushenkilöstön kouluttamista ja suunnitelmallista Suomi toisena kielenä (S2) opetuksen vahvistamista.

Talouden toteutuminen

Kasvun ja oppimisen tuen talous ylitti talousarvion 0,1 milj euroa. Toimintakulut olivat 0,4 milj. euroa (mta 0,3 milj. euroa tot. 126,3%). Ylitys johtui henkilöstökuluista sekä palveluiden ostoista.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Lasten ja nuorten hyvinvointi ja muutokset yhteiskunnassa näkyvät myös koulun arjessa. Hyvinvointityön ja verkostotyön merkitys perus- ja lukio-opetuksessa kasvaa tulevaisuudessa. Tähän haasteeseen vastaamiseen tarvitaan pedagogiikan kehittämisen lisäksi opetukseen sitomattoman henkilöstön määrän ja tehtävänkuvien tarkastelua sekä tiivistä yhteistyötä. Yhä useampi oppilas, tarvitsee joustavia opetusjärjestelyjä perusopetuksen loppuun saattamiseksi. Tämä ja suomi toisena kielenä opiskelevien oppilaiden määrän kasvu tarkoittaa myös uusia toimintamalleja opetuksen ja oppimisen tuen järjestelyissä sekä henkilöstön kouluttamista.

Lukio

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Rehtori Seppo Kärpänen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	206	87	87	138	-33,2 %	158,1 %	158,1 %	51
TOIMINTAKULUT	- 5 498	- 6 671	- 6 194	- 6 251	13,7 %	93,7 %	100,9 %	- 56
TOIMINTAKATE	- 5 292	- 6 584	- 6 107	- 6 113	15,5 %	92,8 %	100,1 %	- 6

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Palveluverkon kehittyessä Monion toiminta alkoi 1.8.2023. Ensimmäiset kokemukset Monion toimivuudesta ja yhteistyöstä ovat olleet positiivisia ja rohkaisevia. Lukiokoulutuksessa opiskelijamäärä nousi Monion avautumisen myötä noin 50 opiskelijalla ja lukiokoulutuksessa oli 20.9. tilastointipäivänä 698 opiskelijaa. (Hyrylä 428, Jokela 171, Kellokoski 99). Tuusulan lukioon valittiin yhteensä 249 ensisijaista opiskelijaa (Hyrylä 162, Jokela 60, Kellokoski 27) aloituspaikkojen määrän ollessa 257 (Hyrylä 162, Jokela 60, Kellokoski 35). Opiskelun 1. vuosikursilla aloitti yhteensä 253 opiskelijaa. Aloituspaikkoja ei saatu täyteen Kellokoskella lisähaun kautta 1. vuosikursilla aloittavien määrän ollessa 29. Monion avaaminen nosti keskiarvorajaa Tuusulan lukion Hyrylän toimipisteessä ja vaikutti myös alueellisesti keskiarvorajoihin. Ylioppilaskirjoitukset saatiin toteutettua jokaisessa toimipisteessä suunnitelman mukaisesti häiriöttä tulosten ollessa aikaisempien vuosien tasolla. Kansainvälinen toiminta on jatkunut lukion toimipisteissä useamman väli vuoden jälkeen mm. Agora –projektin ja Ystävyyskoulutoiminnan kautta.

Monion kaluste-, AV ja ICT-suunnitelmien mukaiset kilpailutukset toteutettiin loppuun vuoden 2023 alussa ja hankinnasta on tehty päätös. Kalusteet ja laitteistot ovat rakennuksessa asennettuna.

Lukiolaisten yrittäjyyskasvatustoiminnan suunnittelua on jatkettu Nuori Yrittäjyys- ja 4H -toiminnan kautta.

Monion johtoryhmä on valmistellut yksiköiden siirtymistä Monioon ja toiminnan aloittamista. Toiminnan suunnittelu ja aloittaminen on edennyt aikataulun mukaisesti.

LUKIO	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Opiskelijamäärä	658	686	665	720	689
Nettomenot €/oppilas	-6 912	-6 919	-7 945	-9 143	- 8 872
Nettomenot €/oppilas ilman kiinteistön po-vuokraa	-6 130	-6 170	-6 901	-7 426	-7 558

Talouden toteutuminen

Lukion talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 0,1 milj. euroa ja toimintakulut olivat 6,2 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 6,1 milj. euroa (mta 6,1 milj. euroa, tot. 100,1 %).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Lukion opiskelijamäärän arvioidaan nousevan Monion avautumisen myötä noin 50 opiskelijalla vuosittain ja opiskelijamäärän Tuusulan lukiossa odotetaan olevan lukuvuonna 2025-26 noin 800 opiskelijaa. Tämä nostaa henkilöstökustannuksia ja lisää mm. opinto-ohjauksen ja erityisopetuksen tarvetta. Opinto-ohjauksen osalta resurssi paranee vuoden 2024 talousarviossa.

Tuusulan opisto ja taiteen perusopetus

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Rehtori Timo Rusanen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	270	247	247	264	-2,4 %	107,0 %	107,0 %	17
TOIMINTAKULUT	- 1 103	- 1 100	- 1 335	- 1 371	24,4 %	124,7 %	102,7 %	- 36
TOIMINTAKATE	- 832	- 853	- 1 089	- 1 107	33,0 %	129,8 %	101,7 %	- 19

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Tuusulan Opisto toteutti alkuvuonna viimeisen opetuskautensa väistötiloissa ja muutti Monioon syyskaudeksi 2023. Monion toiminta käynnistyi uusien opetusvälinein, väistötiloissa olleet tavarat lahjoitettiin kunnan kouluille, kansalaisopistoille, kuvataidekouluille sekä järjestöille niiden mielekkään jatkokäytön varmistamiseksi. Siten vältettiin varsin hyväkuntoisten opetusvälineiden joutuminen jätteeksi. Monion uusissa tiloissa on aloitettu syyskaudella entisten suosikkikurssien lisäksi aivan uudenlaista opetusta, esimerkiksi kuvanveisto, kankaanvärjäys, stand-up ja elokuvanteko. Kurssitarjonnan pariin onkin tullut entisestään kasvanut opiskelijamäärä, esimerkiksi ensimmäisellä yleisluennollamme Moniossa oli satakunta kuulijaa. Toteutuneiden kurssien määrä kasvoi vuodesta 2022 3%, opiskelijamäärä jopa 16%.

Uusista kursseista ja Monion opetuskokemuksista tullaan ottamaan vaikutteita myös Kellokosken opetuksen kehittämiseen. Opiston ja Kuvataidekoulun opetustilojen käyttö Moniossa on sovitettu yhteen Monion naapurioppilaitostemme, Tuusulan lukion ja Keskisen Uudenmaan musiikkiopiston sekä kunnan kulttuuritoimen kulttuuritarjonnan kanssa. Jatkossa yhteistä kurssitarjontaa lisätään.

Tuusulan Opisto jatkoi yhdessä naapuriopistojen kanssa tuntiopettajille suunnattua hanketta "Me polutamme", joka jatkuu vuonna 2024. Se perehdyttää tuntiopettajiamme opettamaan osaamisperusteisia opintopistekursseja.

Tuusulan Opiston ensimmäinen osaamisperusteisesti suunniteltu opintopistekurssi "Vapaaehtoistoiminnan perusteet" pidettiin helmi-maaliskuussa. Kurssin osallistujista kuusi halusi suorittaa sen opintopistekurssina ja sai kurssista suoritusmerkinnän. Heidän suorituksensa kirjataan Koski-tietokantaan, josta se on helposti esitettävissä esim. osaksi tutkintoa tai osoituksena vaikkapa työnantajalle osaamisesta. Opintopistekursseja oli tarjolla myös syyskaudella ja niiden määrää lisätään tulevina kausina.

Kuvataidekoululla on toteutettu laajan oppimäärän mukaista kuvataiteen perusopetusta. Valmistuneita töitä on ollut oppilasnäyttelyissä Kellokoskella ja Hyrylässä. Oppilaat tekivät taideretken Keravalle Galleria Sinkkaan sekä toisen retken Lahteen yhdessä Opiston taiteen opiskelijoiden kanssa tutustuen taiteen tekemiseen taitelijan työhuoneella ja taidenäyttelyihin. Osana Tuusulan kulttuurikasvatussuunnitelmaa (Kultsu) kaikki tuusulalaiset peruskoulun 2. luokkien oppilaat opiskelevat Moniossa kuvataidetyöpajoissa. Kuvataiteen teon ilon lisäksi Kuvataidekoulu ja Monio tulee tutuksi. Kuvataiteen perusopetuksen viikko-opetuksen ryhmissä opiskeli noin 250 lasta ja nuorta.

Tuusulan Opisto ja Tuusulan kuvataidekoulu siirtyi oppimisen palvelualueelta kulttuurin palvelualueelle 1.4.2023. Muutoksen myötä on lisätty yhteistyötä Tuusulan kunnan kulttuuritoimen kanssa säilyttäen ja entisestään tiivistäen yhteistyötä myös oppimisen palvelualueella. Alkuvaiheessa yhteistyö näkyy konkreettisimmin Moniossa tiiviinä yhteistyönä mm. Lukion ja kulttuuripalvelujen kanssa sekä lisäksi mm. paikallisyhteisöjen aktivoinnissa opiston yhteistyökumppaniksi ja voimavaraksi. Esimerkiksi osallisuuspalveluiden, ikäihmisten ja vammaisneuvostojen ja kunnan yrityspalvelujen roolia yhteydenpitokanavana kuntalaisiin lisätään.

TUUSULAN OPISTO JA TAITEEN PERUSOPETUS	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Bruttomenot €/asukas	-26	-25	-26	-27	-33	-34
Oppituntien määrä	10 696	8 964	9 708	10 800	9 824	10 133
Kurssiopiskelija	6 407	4 533	4 629	6 750	5 254	6 120

Talouden toteutuminen

Tuusulan opiston ja taiteen perusopetuksen talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 0,3 milj. euroa ja toimintakulut olivat 1,4 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 1,1 milj. euroa (mta 1,1 milj. euroa, tot. 101,7%).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tuusulan Opiston uusien opetustilojen myötä Moniossa monipuolistunut kurssitarjonta vakiintuu esimerkiksi ilmaisutaidon, tietotekniikan (uutuutena tekoälyn käytön), kuvanveiston ja kädentaitojen märkätöiden alalla. Kolmiulotteisen taiteen, kuten kuvanveiston, ja esimerkiksi digitaiteen opetus lisääntyy niin opistossa kuin kuvataidekoulussa. Opiston - ja myös kuvataidekoulun opiskelijamäärän voi ennakoida kasvavan uudelleen suuntautuvan tarjonnan ja tarkoituksenmukaisten opetustilojen myötä. Uusien koulukampusten, etenkin Rykmentinpuiston, valmistuminen tulee kohentamaan opetustarjonnan edellytyksiä ja opiskelijamääriä entisestään etenkin liikunnan, ruokakurssien sekä puu- ja metallitöiden opetuksen osalta. Etelä-Tuusulan opetustilojen ja -tarjonnan ajanmukaistuttua huomiota kiinnitetään entistä enemmän Kellokosken seudun opetuksen kehittämiseen. Kellokosken osuutta kurssitarjonnasta lisätään. Jotta päiväopetuksen määrää voitaisiin lisätä, pyritään varmistamaan taajamaan toimivat päiväopetustilat. Lähiseudun kansalaisopistojen yhteistyö jatkuu uusien hankemahdollisuuksien selvittämisen ja yhteishakemusten myötä. Vuonna 2024 alkaa Taiteen perusopetusta seutukunnan kansalaisopistoissa kehittävä hanke. Painopiste arvioinnin, opetuksen tulevaisuuden digitalisaation (ml tekoäly ja ekososiaalisesti kestävä opetuksen kehittämisessä. Selvitetään ja valmistellaan aikuisten kuvataiteen taiteen perusopetuksen aloittamista. Kuvataidekoulu osallistuu aktiivisesti toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelman edistämiseen.